



Ekonomická  
fakulta  
Faculty  
of Economics

Jihočeská univerzita  
v Českých Budějovicích  
University of South Bohemia  
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích  
Fakulta ekonomická  
Katedra obchodu a cestovního ruchu

Bakalářská práce

# Municipální nabídka pro zrakově postižené

Vypracovala: Magdaléna Šiková  
Vedoucí práce: Ing. arch. Martin Jirovský, Ph. D.

České Budějovice 2016

**ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE**  
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Magdaléna ŠIKOVÁ**  
Osobní číslo: **E12503**  
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**  
Studijní obor: **Obchodní podnikání**  
Název tématu: **Municipální nabídka pro zrakově postižené**  
Zadávací katedra: **Katedra obchodu a cestovního ruchu**

**Zásady pro vypracování:**

**Cíl práce:**

Zhodnotit současný stav municipální nabídky pro zrakově postižené na vybraném území. Na základě analýzy a průzkumu navrhnout vhodná řešení ke zlepšení situace na daném území.

**Metodický postup:**

1. Studium odborné literatury
2. Vymezení zkoumané oblasti
3. Sběr dat v terénu
4. Analýza aktuální municipální nabídky pro zrakově postižené
5. Návrhy a opatření

**Rámcová osnova:**

1. Úvod. 2. Literární rešerše. 3. Cíle a metody. 4. Analýza a syntéza poznatků z vlastního zkoumání. 5. Vlastní návrhy. 6. Závěr. 7. Seznam literatury.

Rozsah grafických prací: dle potřeby  
Rozsah pracovní zprávy: 40 - 50 stran  
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná  
Seznam odborné literatury:

- Goeldner, Ch. R. & Ritchie, J. R. B. (2009). *Tourism*. Hoboken New Jersey: Wiley  
Hesková, M. & kol.(2011). *Cestovní ruch pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. 2. upr. vyd. Praha: Fortuna  
Jakubíková, D. (2009). *Marketing v cestovním ruchu*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing  
Kotler, P., Wong, V., Saunders, J., Armstrong, G. (2007). *Moderní marketing*. 4. vydání. Praha: Grada Publishing  
Tribe, J. (2009). *Philosophical Issues in Tourism*. Bristol: MPG Books Ltd.

Vedoucí bakalářské práce: Ing. arch. Martin Jirovský, Ph.D.  
Katedra obchodu a cestovního ruchu

Datum zadání bakalářské práce: 10. ledna 2014  
Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2015

  
doc. Ing. Ladislav Rolinský, Ph.D.  
děkan

JHOČESKÁ UNIVERZITA  
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH  
EKONOMICKÁ FAKULTA  
Studentůva 13 286 01  
370 05 - České Budějovice

  
Ing. Viktor VOJTKO, Ph.D.  
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 10. března 2014

## **Prohlášení**

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci na téma: **Municipální nabídka pro zrakově postižené** jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 15.4.2016.

.....

Magdaléna Šiková

## **Poděkování**

Ráda bych poděkovala vedoucímu bakalářské práce panu Ing. arch. Martinu Jirovskému, Ph. D. za ochotu, trpělivost a velmi přínosné rady, které mi udělil během psaní mé bakalářské práce.

# Obsah

1. ÚVOD.....	3
2. LITERÁRNÍ REŠERŠE.....	4
2.1 Kraj .....	4
2.2 Obec .....	5
2.3 Vztah mezi krajem a obcí .....	6
2.4. Zdravotně postižený .....	7
2.5 Zrakově postižený .....	8
2.5.1 Specifické potřeby zrakově postižených .....	10
2.6 Psychologie osobnosti .....	12
2.6.1 Psychologie zrakově postižené osoby .....	13
2.7. Neziskové organizace .....	13
2.8 Marketing .....	14
2.8.1 Marketingový výzkum .....	16
2.9 Cestovní ruch .....	17
2.9.1 Dělení služeb v cestovním ruchu .....	18
2.9.2 Dopravní služby .....	19
2.9.3 Informační služby .....	20
3. CÍL A METODIKA PRÁCE.....	22
3.1 Cíl práce .....	22
3.2 Metodika práce.....	22
4. PRAKTICKÁ ČÁST.....	24

4.1 Výsledky dotazníkového šetření – neziskové organizace .....	24
4.1.1 Závěry dotazníkového šetření – neziskové organizace.....	27
4.2 Výsledky dotazníkového šetření - kraje.....	28
4.2.1 Závěry dotazníkového šetření – kraje .....	30
4.3 Výsledky dotazníkového šetření – zrakově postižení .....	31
4.3.1 Závěry dotazníkového šetření – zrakově postižení .....	35
4.4 Shrnutí výsledků dotazníků.....	36
4.5 Odlišnosti vnímání města .....	36
4.5.1 Aplikace odlišností na vybrané místo .....	39
4.6 Možnosti návštěvy cílového místa .....	42
4.7 Konkrétní návrhy na vylepšení stávající situace.....	44
4.7.1 Konkrétní návrhy na vylepšení stávající situace – aplikace na město Plzeň.....	46
5. ZÁVĚR.....	58
I. SUMMARY AND KEY WORDS .....	59
II. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ .....	60
III. SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK	
IV. SEZNAM PŘÍLOH	
V. PŘÍLOHY	

# 1. ÚVOD

Problematika podpory zrakově postižených je v současné době celkem zanedbaná. Ve většině případů jsou známé podpory různými nadačními fondy a neziskovými organizacemi, jež se zabývají podporou zrakově postižených a pořádají různé sbírky a začleňují veřejně zrakově postižené zejména v rámci různých sportovních akcí jako je např. Jizerská padesátka, Běh pro Světlušku nebo seriál závodů RunTour. Jakákoliv podpora ze strany města ovšem obvykle zřetelná není.

V práci je kladen důraz zejména na podporu zrakově postižených v oblasti cestovního ruchu, jakožto dynamicky se rozvíjejícího odvětví, a to z toho důvodu, že téměř žádné cílové destinace cestovního ruchu nejsou v současné době pro tento segment obyvatelstva přizpůsobeny. Nezohledňují specifické potřeby těchto lidí a nejsou personálně připraveny na tyto návštěvníky. Z uvedených důvodů mají vzhledem k velikosti většiny turistických atrakcí postižení omezené možnosti při poznávání nových věcí prostřednictvím hmatu. Díky absenci propagačních materiálů v Braillovu písmu nebo formou audionahrávek je prakticky nereálné cestování ať už jednotlivců nebo skupinek zrakově postižených.

Cílem práce je zjistit možnosti aktuální podpory zrakově postižených ze strany kraje a neziskových organizací prostřednictvím dotazníkového šetření. V návaznosti na tento výzkum také to, jak zrakově postižení podporu krajů a neziskových organizací vnímají a zároveň jaké mají problémy, zájmy a potřeby. V součinnosti s předchozím je pak návrh produktu cestovního ruchu, v němž využije zrakově postižený k poznání cílového místa zejména sluch, hmat, čich a chuť a město se více přizpůsobí vymezenému segmentu lidí.

V rámci konečného produktu by měla hrát zásadní roli krajská města, jež by se na projektu měla účastnit v roli investora. Krajská města by měla financovat z vlastních a dotačních zdrojů přizpůsobení města právě zrakově postiženým.

Přínosem práce by měly být návrhy, jež budou aplikovatelné nejen na konkrétní místo, ale budou použitelné i v rámci celé České republiky. Díky těmto návrhům, by mělo být cestování a poznávání zrakově postižených mnohem snadnější než v současné době.



## 2. LITERÁRNÍ REŠERŠE

V následujících kapitolách se zaměříme na přiblížení pojmů, které úzce souvisí s celou prací. Pojmy se budou týkat témat územně správních jednotek, zdravotně a zrakově postižených, marketingu a cestovního ruchu.

### 2.1 Kraj

Tento pojem hraje v problematice práce poměrně důležitou roli a to zejména díky tomu, že kraje jsou často zřizovateli různých organizací a středisek podporující zrakově postižené. Mimo jiné též poskytují nemalé finanční prostředky pro tento segment obyvatel.

Krajské zřízení na území českých zemí vzniklo původně již na přelomu 13. a 14. století. Kraj je *„územně správní jednotka ve smyslu správní úpravou provedeného územního členění státu. Ústava ČR potom institut kraje používá pro úroveň vyššího územního samosprávného celku.“* (Jůzlová, Kočí & Špetláková, 2005, p. 209).

Od 90. let se významně posilovala role vyšších stupňů územní samosprávy, která byla završena obnovením vyššího stupně územní samosprávy a to krajskou úrovní. Toto obnovení bylo završeno roku 2001 zřízením 14 krajů. *„V právním smyslu je kraj vymezen třemi základními znaky. Jsou to:*

- *území kraje, na kterém se nacházejí obce a města, resp. v hranicích kraje*
- *občané ČR s trvalým pobytem v obcích na území kraje nebo ve vojenském újezdu v územním obvodu kraje*
- *působnost tzn. Jednak*
  - a) *samospráva veřejných záležitostí v hranicích kraje, což je vlastní samosprávná funkce kraje, kterou vykonává v rámci samostatné působnosti v souladu s potřebami společenství občanů kraje, jednak*
  - b) *přenesená působnost v rozsahu zákonem stanoveného výkonu státní správy.*

(Peková, 2011, p. 364)

Výše zmíněné působnosti kraje jsou vykonávány prostřednictvím orgánů kraje. Mezi tyto orgány patří zastupitelstvo kraje, rada kraje, hejtman kraje a krajský úřad. Poslední pojem je pro nás velmi důležitý, protože je to orgán kraje, který je *„povoláný k plnění úkolů úředního typu, a to jak v oblasti samostatné, tak v oblasti přenesené působnosti kraje.“* (Průcha, 2004, p. 224). Struktura krajského úřadu je tvořena odbory a odděleními.

Cílem krajského zřízení bylo zvýšení efektivnosti státní správy na našem území. K tomuto zefektivnění pomohlo jak zřízení krajů, tak nahrazení 206 okresních úřadů vznikem správních obvodů obcí s rozšířenou působností.

*„Dvě hlavní kategorie regionů jsou funkční (provozní) a administrativní (politický). V ideálním případě, ale jen zřídka, to znamená totéž geografické území. Funkční regiony závisí na nějakém typu homogenity v této oblasti. Tyto regiony jsou určeny politickými jednotkami a často se stávají oblastí, ve které jsou realizována politická rozhodnutí.“* (volně přeloženo z: Edwards, 2007, p. 4).

V práci se využije spíše administrativní kategorie krajů, protože je s touto částí spojován výkon státní správy a územní samosprávy.

## 2.2 Obec

Obec je stěžejní zejména pro teoretickou část práce, ve které se bude realizovat projekt na předem určeném území obce. V případě této práce se bude jednat o území města Plzně.

*„Obec je veřejnoprávní územní korporace. Charakteristickými znaky obce jsou:*

- *vlastní území (územní základ obce)*
- *obyvatelstvo obce (personální základ obce)*
- *vystupování v právních vztazích svým jménem – právní subjektivita (právní základ obce)*
- *vlastní majetek a hospodaření podle vlastního rozpočtu (ekonomický základ obce).“* (Koudelka, 2000, p. 41)

Podle Totha je obec *„sociální organismus, který je geograficky vymezený a relativně stabilní. Je charakterizován souborem dynamických znaků (základních a specifických charakteristik), které ho odlišují od jiných forem osídlení. Mezi základní charakteristiky obce se obvykle uvažují faktory, které se mění s časem jako např.:*

- *počet obyvatel,*
- *plošná velikost,*
- *hustota obyvatelstva*
- *převládající druhy výrobních a nevýrobních aktivit,*
- *hustota a kompaktnost výstavby,*
- *sociální a profesní struktura obyvatel,*

- a mnoho dalších.

*Specifický charakter obce pak definují faktory, jež ve svém komplexu určují, která lidská (obvykle ekonomická) činnost v obci převládá. Jedná se o faktory*

- sociologické,
- urbanistické,
- ekonomické,
- ekologické,
- aj. “ (Toth, 1998, p. 17)

Dříve byly obce děleny na vesnice, městečka a města. V současné legislativě již není užíván termín vesnice. Setkáváme se pouze s pojmem obec, městys a město. Dle zákona č. 128/2000 Sb. o obcích se obec stane městysem, „pokud tak na návrh obce stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády.“ (ustanovení § 3 odst. 2 zákona o obcích).

„Obec, která má alespoň 3000 obyvatel, je městem, pokud tak na návrh obce stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády.“ (ustanovení § 3 odst. 1 zákona o obcích)

Obec vykonává jak samostatnou tak přenesenou působnost a to prostřednictvím orgánů obce. Těmito orgány jsou zastupitelstvo obce, které je voleno občany a jeho počet je závislý na počtu obyvatel, rada obce, jež je výkonným orgánem, starosta a jeho zástupci, kteří zastupují obec ve venkovních záležitostech, připravují, svolávají a řídí schůze rady a informují veřejnost o činnosti obce. Starosta, místostarostové, popřípadě tajemník a zaměstnanci společně tvoří obecní úřad.

### 2.3 Vztah mezi krajem a obcí

V oblasti samosprávy i přenesené působnosti, je velice důležité, aby mezi sebou obce a kraje spolupracovaly na relativně vysoké úrovni. Do této spolupráce se také zahrnuje součinnost územní samosprávy a státu.

Velmi často ve vztahu mezi obcí a krajem dochází k utváření různých finančních vztahů. „Rozpočty obcí a rozpočty krajů jsou součástí rozpočtové soustavy. Mezi nimi dochází k četným finančním vazbám, nejčastěji dotačním.“

*Je třeba zdůraznit významné postavení kraje a obcí jako subjektů regionální politiky a jejich činnosti v rámci realizace cílů regionální politiky státu.*“ (Peková,2011, p. 374)

Kraj vykonává dozor jak nad samostatnou působností obcí, tak nad výkonem přenesené působnosti obcí.

Dozor nad samostatnou působností *„je prováděn jako dozor následný, nikoliv preventivní. Zjišťuje se v něm soulad opatření obce se zákony a právními předpisy vydanými k jejich provedení. ... Odporuje-li obecně závazná vyhláška obce zákonu, pozastaví zastupitelstvo kraje její výkon.* (Koudelka, 2000, p. 120)

*„Dozor nad výkonem přenesené působnosti vykonává krajský úřad, pokud zvláštní zákon toto oprávnění nesvěřuje jinému orgánu. Dozor se provádí následně a zjišťuje se v něm soulad opatření orgánů obce se zákony a jinými právními předpisy a v jejich mezích též soulad s usneseními vlády nebo směrnicemi ústředního správního úřad. .. Odporuje-li nařízení obce zákonu, postupuje se obdobně jako v případě obecně závazné vyhlášky obce.* (Koudelka, 2000, p. 122)

Z výše uvedeného vyplývá, že pro práci není důležité jen město Plzeň nýbrž celý Plzeňský kraj a to zejména kvůli provázanosti rozpočtů a poskytování dotací.

## 2.4. Zdravotně postižený

Zdravotně postižený je v této části definovaný zejména proto, že hlavním cílem bude vytvoření produktu, který bude interaktivní pro část této sorty lidí.

V současné době je velmi složité jednoznačně definovat, kdo je vlastně zdravotně postižený. Stejně tak jako v různých státech má tato definice mnoho podob, tak i v České republice tomu není jinak. Na tento pojem lze nahlížet z mnoha směrů a to i díky tomu, že zdravotně postižené osoby jsou velmi odlišné, zejména co se týče jejich různorodých potřeb, zájmů a problémů.

Podle zákona č. 435/2004 Sb., se *„fyzickým osobám se zdravotním postižením poskytuje zvýšená ochrana na trhu práce. Osobami se zdravotním postižením jsou fyzické osoby, které jsou orgánem sociálního zabezpečení uznány*

- a) invalidními ve třetím stupni (osoba s těžším zdravotním postižením)*
- b) invalidními v prvním nebo druhém stupni, nebo*

c) *zdravotně znevýhodněnými (osoba zdravotně znevýhodněná).* (ustanovení § 67 odst. 1 a 2 zákona o zaměstnanosti)

Osobou zdravotně znevýhodněnou se v tomto případě myslí osoba, „*kteřá má zachovánu schopnost vykonávat soustavně zaměstnání nebo jinou vřdělčnou činnost, ale její schopnost zůstat pracovně začleněna ... je podstatně omezena z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.*“ (ustanovení §67 odst. 3 zákona o zaměstnanosti)

O udělení statutu invalidní osoby v prvním, druhém nebo třetím stupni rozhoduje orgán sociálního zabezpečení svým posudkem nebo potvrzením. Tento orgán též rozhoduje o statutu osoby zdravotně znevýhodněné ovšem prostřednictvím potvrzení nebo svým rozhodnutím.

Evidenci osob se zdravotním postižením vede krajská pobočka Úřadu práce.

Světová zdravotnická organizace uvádí v mezinárodní klasifikaci vad, postižení a znevýhodnění následující definice:

1. *Vada: Jakákoliv ztráta nebo abnormálnost psychologické, fyziologické nebo anatomické struktury nebo funkce.*
2. *Postižení: jakékoliv omezení nebo ztráta (vyplývající z vady) schopnosti jednat a provádět činnosti způsobem nebo v mezích, které se pro lidskou bytost považují za normální.*
3. *Znevýhodnění: Nevřhoda, vyplývající pro daného jedince z jeho vady nebo postižení, která omezuje nebo znemožňuje, aby naplnil roli, která je pro tohoto jedince (s přihlédnutím k věku, pohlaví a sociálním a kulturním činitelům) normální*

*Jednoduchá definice užívaná u nás pro účely zdravotního pojištění zní: Stav trvalého a závažného snížení funkční schopnosti v důsledku nemoci, úrazu nebo vrozené vady.* (Bubeníčková, 2015)

## 2.5 Zrakově postižený

Zrakově postižení patří mezi část zdravotně postižených lidí, pro které bude vytvářen v závěru části produkt, který bude zajímavý zejména pro tuto část obyvatelstva.

Určení toho, zda je či není konkrétní osoba zrakově postižená a samozřejmě do jaké míry, je velice těžké. Objektivně toto lze samozřejmě určit pomocí lékařského vyšetření. Je ovšem nutné také zohledňovat to, že každý jedinec, je zcela odlišný a že své zrakové postižení může vnímat každý jinak. Závisí to nejen na psychických vlastnostech člověka, ale i na zkušenostech ze života a přístupu lidí v blízkém okruhu jedince. Velkou roli hraje i vývoj vady. Obvykle se se zrakovým postižením lépe vyrovnávají lidé, kteří mají vrozenou vadu, která je připravila o zrak ať už při narození nebo postupně v průběhu života, než lidé, kteří přišli o zrak náhle.

*„Z medicínského hlediska je osoba se zrakovým postižením ta, která má postižení zrakových funkcí trvajících i po medicínské léčbě anebo po korigování standardní refrakční vady a má zrakovou ostrost horší než 0,3 až po světlocit, nebo je zorné pole omezeno pod 10 stupňů při centrální fixaci, přitom tato osoba užívá nebo je potenciálně schopna užívat zrak na plánování a vlastní provádění činností.*

*Z psychologického hlediska zrakové postižení omezuje či ztěžuje u postiženého jedince schopnost přijímat vizuální informace, a tudíž zraková vada ovlivňuje celou osobnost jedince a to v jeho psychickém a fyzickém vývoji. (Hamadová, Květoňová & Nováková, 2007, p. 10)*

Dle Votavy patří mezi zrakově postižené „nevidomí a slabozrací na podkladě úrazů i degenerativních onemocnění. (Votava, 2003, p. 13)

*„Zrakové vnímání je pro orientaci v prostředí natolik významné, že dominuje i u lidí s těžkým zrakovým postižením. Jen při úplné slepotě se stává sluchové a hmatové vnímání primární. (Vítková, 1992, p. 8)*

V práci se budu přiklánět k rozdělení zrakově postižených dle Světové zdravotnické organizace, která stanovuje zrakové kategorie následovně:

Tabulka 1: Mezinárodní klasifikace zrakového postižení dle Světové zdravotnické organizace, 10. revize

Kategorie zrakového postižení	Zraková ostrost s nejlepší možnou korekcí		Zúžení centrálního zorného pole
	Maximum	Minimum	
<b>1. Střední slabozrakost</b>	6/18 <sup>1</sup>	6/60	
<b>2. Silná slabozrakost</b>	6/60	3/60	
<b>2. Těžce slabý zrak</b>	3/60 nebo	1/60 (počítání prstů na 1 metr)	10 stupňů nebo méně, ale více než 5 stupňů <sup>2</sup>
<b>4. Praktická slepota</b>	1/60 (počítání prstů na 1 metr)	Světlocit se správnou projekcí <sup>3</sup>	5 stupňů a méně
<b>5. Úplná slepota</b>	Světlocit s chybnou projekcí <sup>4</sup>	Úplná ztráta světlocitu <sup>5</sup>	

Zdroj: Vlastní zpracování dle <http://www.sons.cz/klasifikace.php>

### 2.5.1 Specifické potřeby zrakově postižených

V této kapitole budou uvedeny ve větší míře pojmy, které se mohou v práci objevit. Potřeby zrakově postižených osob jsou odlišné zejména dle zrakové vady. Zatímco středně a těžce slabozrací lidé a lidé s těžce slabým zrakem mohou do určité míry využívat i svůj zrak, prakticky slepí a úplně slepí lidé tuto možnost nemají. Jedno mají tito lidé společné. Jen těžko by se obešli v běžném životě bez kompenzačních pomůcek. Kompenzační pomůcky lze nejlépe dělit na optické a neoptické.

<sup>1</sup> Zrakově postižený přečte z 6m řádek na Optotypové tabuli, který lze přečíst při normální zrakové ostrosti z 18m.

<sup>2</sup> Zorné pole má na každém oku 90°. Při zúžení na 10° a méně z obou stran nedochází k vzájemnému překrytí zorných polí obou očí a dochází k omezení periferního vidění (tzv. trubkové vidění).

<sup>3</sup> Zrakově postižený rozeznává světlo a tmou, ale také stíny předmětů.

<sup>4</sup> Zrakově postižený rozeznává světlo a tmou, ale rozeznání stínů je chybné

<sup>5</sup> Zrakově postižený nerozezná světlo a tmou

*„Neoptické pomůcky slouží osobám se zrakovým postižením v každodenním životě a sebeobsluze, při studiu a výkonu zaměstnání.“ (Hamadová, Květoňová & Nováková, 2007, p. 120)*

Jde například o:

- hodinky a budíky s hmatovým či hlasovým výstupem,
- rozlišovače barev a bankovek,
- měřicí přístroje s hmatovým či hlasovým výstupem, konkrétně se jedná o skládací a svinovací metry, kuchyňské a osobní váhy, odměrky apod.,
- krabičky na léky označené Braillovým písmem<sup>6</sup>
- orientační, signalizační a opěrné hole usnadňující orientaci v prostoru,
- povelové vysílače sloužící pomocí akustických majáčků k orientaci zrakově postiženého,
- plastické hmatové mapy
- a mnoho dalších

Mimo výše zmíněné pomůcky je nutné i zajišťování pomoci související s orientací v budovách i venkovních prostorách, která je podpořena označováním různých předmětů štítky v Braillovo písmu. Při orientaci ve městě, je nutné využívat hran domů, obrubníků a dalších hmatatelných nerovností v terénu např. rozdílnosti povrchů apod..

*„Pro osoby se zrakovým postižením, které mají v běžném životě potíže s viděním i přes optimální brýlovou korekci, je nutné vybavení optickými pomůckami. Zpřístupnit text zrakově postiženým je možné jeho zvětšením prostřednictvím optického systému.“ (Hamadová, Květoňová & Nováková, 2007, p. 120)*

V konkrétním případě se jedná o:

- ruční lupy, stojánkové lupy, kamerové zvětšovací televizní lupy, které mohou být stolní či přenosné a slouží k zvětšování textu a dívání se na věci z blízka,
- monokulární a binokulární optické systémy, sloužící k dívání se do dálky,
- speciální výpočetní techniku zahrnující zejména počítače a notebooky se speciálním hlasovým systémem, Braillovým řádkem, který převádí texty do

---

<sup>6</sup> Braillovo písmo je speciální druh písma, které využívají osoby nevidomé a slabozraké. Funguje na základě plastických bodů vyražených do papíru nebo jiného vhodného materiálu. Tyto plastické body vnímá zrakově postižený hmatem



braillové abecedy a Braillovou tiskárnou, která tiskne dokumenty v Braillově písmu,

- mobilní telefony s ozvučením či softwarovou lupou,
- a mnoho dalších.

Velmi důležité je i získávání informací o jakýchkoliv změnách zejména v prostoru. Zrakově postižený „*by měl mít povědomí o svých pevných záchytných bodech v daném prostoru, podle kterých se v případě nutnosti rychle zorientuje.*“ (Schindlerová, 2007, p. 23)

V interiéru je nutné „*umožnit zrakově postiženému bezpečný pohyb. Znamená to:*

- *odstranit nebezpečné předměty z nejfrekventovanějších tras v bytě*
  - *dobře připevnit rohožky a koberečky*
  - *nenechávat otevřená dvířka skříněk a zavírat zásuvky*
  - *dveře nechávat zavřené, nebo*
  - *rozestavit bezpečně nábytek podél stěn a hlásit každou nenadálou změnu.*
- (Schindlerová, 2007, p. 23 a 24)

V exteriéru je nutné informovat zrakově postiženého o různých opravách, uzavírkách nebo přeložení chodníků, změnách zastávek veřejné dopravy nebo výstavbě nových překážek.

## 2.6 Psychologie osobnosti

„*Psychologie patří mezi vědy o člověku. Zabývá se psychikou a její regulační činností a osobností člověka.*“ (Bedrnová, Nový & kol., 2002, p. 14)

„*Ve většině definic se vyzdvihuje, že osobnost představuje souhrn, souvislost či propojení charakteru, temperamentu, schopností a také konstitučních vlastností člověka.*“ (Cakirpaloglu, 2012, p. 16).

Drapela definuje osobnost „*jako dynamický zdroj chování, identity a jedinečnosti každé osoby. Výraz chování zahrnuje proces myšlení, emoce, rozhodování, tělesné činnosti, sociální interakce atd.*“ (Drapela, 1997, p. 14)

V práci se budeme přiklánět k definici Čálka, která říká že „*osobnost je jedinečná shrnující jednota všech podstatných duševních vlastností a dějů člověka, která se utváří a projevuje v jeho společenských vztazích a je založena na jednotě jeho těla a slouží k jeho přizpůsobení na tyto vnější a vnitřní podmínky. Tyto konkrétní vlastnosti jsou zpravidla*

*vlastnostmi styku člověka s okolím a jsou představovány konkrétními činnostmi.*“ (Čálek & kol., 1986, p. 9)

Zrakově postižený člověk žije s omezením, které se projevuje na znemožnění nebo omezení vykonávání některých činností a jeho vlastnosti jsou velmi specifické.

### 2.6.1 Psychologie zrakově postižené osoby

U každého zrakově postiženého jedince závisí na stupni zrakového postižení a na období života, ve kterém o zrak jedinec přišel. V návaznosti na předchozí je samozřejmě důležitá i psychická síla a postoj k zrakovému postižení.

*„Pomocí zraku získává člověk až 90% informací. Je pro nás patrně nejdůležitějším smyslem.*“ (Merkunová & Orel, 2008, p. 253)

Pokud člověk nedisponuje plnohodnotným zrakem, dochází k většímu rozvoji smyslů ostatních. Jde převážně o markantní rozvoj sluchu a hmatu. Myšlení nevidomých lidí je velmi specifické a lze zde uplatnit dva základní názory:

1. *„ztráta zraku vede k rychlejšímu vývoji logického myšlení, k větší jeho „hloubce“.*  
*A to proto, že zrakově omezený rozsah smyslového světa tolik nerozptyluje.*
2. *Slepotu brzdí rozvoj myšlení. Ztráta zraku znemožňuje zprostředkované počítky a tak myšlení degraduje.*“ (Čálek & kol., 1986, p. 58)

Obecně lze říci, že myšlenkovou podstatou je umění řešit problém. Toto umění se u každé osoby velmi liší.

### 2.7. Neziskové organizace

V práci se bude zajímat o to, jakým způsobem se neziskové organizace zapojují do podpory zrakově postižených.

*„Neziskový sektor tvoří organizace, které jsou založeny na jiných motivech, než je ekonomický zisk, a veškeré případné zisky vkládají zpět do činnosti organizace. Neziskový sektor tvoří instituce, které jsou:*

- *organizované*
- *soukromé*
- *nerozdělující zisk*

- *samosprávné*
- *dobrovolné.*“ (Vajdová, 2003, p. 5)

Mezi základní typy neziskových organizací lze zařadit:

- *„Vládní neziskové organizace, jejichž cílem je především podílení se na veřejné správě samosprávných celků. V rámci ČR naplňují tuto právní formu např. příspěvkové organizace a*
- *Nestátní neziskové organizace (NNO), které řídí samy sebe, představují projev organizace a vzájemné koordinace jednání spolupracujícího společenství lidí se společným zájmem. Jedná se tedy především o občanská sdružení, nadace a nadační fondy, obecně prospěšné společnosti, církevní a náboženské společnosti“* (Eisertová & Švestková, 2012, p. 15)

V České republice se zabývají podporou zrakově postižených zejména nestátní neziskové organizace.

## 2.8 Marketing

Marketing je velmi důležitým pojmem, při tvorbě jakéhokoli produktu v různých odvětvích. S tímto pojmem budeme pracovat zejména proto, že se v praktické části bude práce pomocí dotazníkového šetření dospět k návrhu, který uspokojí potřeby a přání zrakově postižených ve vybraném regionu.

*„Marketing lze například definovat jako proces, v němž jednotlivci a skupiny získávají prostřednictvím tvorby a směny produktů a hodnot to, co požadují. Obsahem tohoto procesu je poznání, předvídání, stimulování a v konečné fázi uspokojení potřeb zákazníka tak, aby byly současně dosaženy i cíle organizace.“* (Zamazalová & kol., 2010, p. 3)

Kotler a Armstrong si na otázku co je vlastně marketing odpovídají takto: *„Jednoduše řečeno, marketing spravuje ziskové vztahy se zákazníky. Cílem marketingu je vytvářet hodnotu pro zákazníky a naopak zachytit hodnotu ze strany zákazníků.“* (volně přeloženo z: Kotler & Armstrong, 2009, p. 26).

Za nejpřesnější definici lze považovat vyjádření American Association of Marketing (AMA), která definuje marketing následovně: *„Marketing je procesem plánování a naplňování koncepce, oceňování a distribuce myšlenek, výrobků a služeb. Směřuje k uskutečňování vzájemné výměny, uspokojující potřeby jedince a organizací.“*

(Pavlečka, 2008)

K této definici se budeme v práci přiklánět.

Mezi základní podnikatelské koncepce v marketingu lze považovat:

1. výrobní koncepci, jež předpokládá levné a výborně dostupné výrobky,
2. výrobkovou koncepci, při již je kladen důraz na kvalitu, spolehlivost a zajímavý design,
3. prodejní koncepci, která předpokládá prodej produktů pouze za velké podpory prodeje a
4. marketingovou koncepci, která je nejmladší z koncepcí a „*vychází z předpokladu, že firma může dosáhnout stanovených cílů, pokud správně odhadne přání a potřeby zákazníka na cílovém trhu a dokáže je uspokojit efektivněji než konkurence.*“ (Jakubíková, 2008, p. 14)

Pro účely práce je nejvyužitelnější koncepcí koncepce výrobková, jelikož v závěru práce by se mělo jednat o zajímavý a kvalitní projekt, jež bude možné využívat z dlouhodobého hlediska.

*„Praktická konkretizace marketingové orientace firmy je spojena s tvorbou a využitím nástrojů marketingu – s tzv. marketingovým mixem. Jde o soubor nástrojů, jimiž firma může působit na své okolí a jejichž pomocí uskutečňuje své záměry.“* (Zamazalová & kol., 2010, p. 6)

Základními prvky marketingového mixu tzv. čtyři P jsou:

- výrobek (produkt),
- cena (price),
- komunikace (promotion)
- a distribuce (place).

Tato čtyři P se v cestovním ruchu dále rozšiřují ještě o:

- tvoření balíčků (package),
- lidé (people),
- spolupráce (Partnership)
- a tvoření programů (Programming).

*„V marketingově orientovaných firmách se časem prosadil koncept 4C. Smyslem není hledat různé počty nebo odlišná písmena nýbrž změnit myšlení, které musí začínat u potřeb zákazníka (4C). Teprve pak se lze zabývat úhlem pohledu firmy (4P):*

- *řešení potřeb zákazníka: návaznost na produkt*
- *náklady vzniklé zákazníkovi: návaznost na price*
- *dostupnost řešení: návaznost na place*
- *komunikace: návaznost na promotion“ (Kozel, Mynářová & Svobodová, 2011, p. 44)*

Pro aplikaci v této práci se primárně předpokládá využití konceptu 4C, nicméně vzhledem na další návaznost 4P, zaměřujícím se spíše na služby, bude možné částečně aplikovat i koncept 4P resp. 8P.

### 2.8.1 Marketingový výzkum

*„Představuje systematický a cílevědomý proces směřující k opatření (shromáždění nebo nákupu) určitých konkrétních informací, které nelze získat z obou předchozích částí informačního systému pro marketing.“ (Kozel & kol., 2006, p. 58)*

Marketingový výzkum lze obecně členit na výzkum:

- a) *„Popisný neboli deskriptivní, který slouží k popisu těch jevů, s nimiž se v dané oblasti lze setkat,*
- b) *kauzální neboli diagnostický, který daný problém nejen popisuje, ale snaží se i o formulaci určitých hypotéz, jenž pátrá po příčinách popisovaných jevů a hledá jejich vzájemné souvislosti, závislosti a vztahy kauzální (tj. vztahy příčiny a následku). Východiskem pro tento výzkum bývá často výzkum popisný.*
- c) *Předpovědní neboli prognostický, jehož úkolem je postihnout současné vývojové trendy a určit možný budoucí stav sledovaných jevů.“ (Foret, Procházka & Urbánek, 2003, p. 73)*

Nejčastěji se ovšem marketing dělí dle použití primárních dat na:

- a) kvantitativní
- b) a kvalitativní.

*„Kvantitativní výzkum se zabývá získáním dat o četnosti výskytu něčeho, co již proběhlo nebo se děje právě nyní. Účelem kvantitativního výzkumu je získat měřitelná číselná data.*

*Kvalitativní výzkum pátrá po příčinách, proč něco proběhlo nebo proč se něco děje. Účelem je zjistit motivy, mínění a postoje vedoucí k určitému chování. Využíváme k tomu nejčastěji skupinové rozhovory doplněné různými projektivními technikami nebo individuální hloubkové rozhovory apod. Pracujeme zpravidla s menším vzorkem.*“ (Kozel, Mynářová & Svobodová, 2011, p. 158-159)

Mezi nejčastější kvantitativní analýzy patří dle Kozla:

- a) *„Znalost značky, jež je jedním z nejtýpčtějších kvantitativních výzkumů,*
- b) *penetrace zkoumající intenzitu pronikání značky, produktu na trh,*
- c) *výzkum vybavenosti domácností předměty dlouhodobé spotřeby sleduje vývoj trendů a snaží se odhadnout charakteristiky velikosti trhu či,*
- d) *spotřební deník, který slouží k zaznamenávání nákupních a spotřebních aktivit domácností.*“ (Kozel & kol., 2006, p. 121-123)

Mezi nejčastější kvalitativní metody patří:

- a) *„dotazování (osobní, telefonické, písemné nebo elektronické),*
- b) *pozorování (zjevné, skryté, zúčastněné) nebo*
- e) *experiment (testy, laboratorní nebo přirozený)*“ (Kozel & kol., 2006, p. 121-123)

V práci bude využita primárně kvalitativní metoda dotazování, jež bude aplikována pomocí osobního a elektronického dotazování.

## 2.9 Cestovní ruch

Dle Beránka lze *„základní rysy cestovního ruchu spatřovat v dočasnosti změny místa stálého bydliště, nevýdělečném charakteru cesty a pobytu a tvorbě vztahů mezi lidmi, které cestovní ruch vyvolává.*“ (Beránek & kol., 2013, p. 9)

Dle Heskové je *„cestovní ruch významný společensko-ekonomický fenomén jak z pohledu jednotlivce, tak i společnosti.*

*Švýcarský profesor C. Kaspar (1975) cestovní ruch definoval jako souhrn vztahů a jevů, které vyplývají z cestování anebo pobytu osob, přičemž místo pobytu není hlavním ani trvalým místem bydlení nebo zaměstnání*“ (Hesková & kol., 2006, p. 9-10)

Nejpřesnější definicí je definice, kterou odsouhlasila Světová organizace cestovního ruchu na konferenci v Ottawě roku 1991. Tato definice zní: *„Cestovní ruch je činnost osoby cestující na přechodnou dobu do místa mimo její běžné životní prostředí a to na*

*dobu kratší než je stanovena (mezinárodní cestovní ruch – 1 rok, domácí cestovní ruch – 6 měsíců), přičemž hlavní účel její cesty je jiný než vykonávání výdělečné činnosti v navštíveném místě (výdělečná činnost není v navštíveném místě založena na trvalém či přechodném pracovním poměru).“ (Malá, 2006, p. 10)*

Velmi důležitou součástí cestovního ruchu jsou služby cestovního ruchu. „*Službami obecně se rozumějí ekonomické statky, které mají převážně nehmotný charakter.*“ (Orieška, 2010, p. 9)

Znaky těchto služeb jsou znázorněny v následující tabulce.

Tabulka 2: Znaky služeb

<b>Znaky služeb</b>	
<b>Obecné znaky služeb (včetně služeb v cestovním ruchu)</b>	<b>Speciální znaky služeb (pouze v cestovním ruchu)</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>- nemateriální charakter služeb</li> <li>- vysoká spotřeba živé práce při poskytování služeb</li> <li>- začlenění vnějšího faktoru do procesu poskytování služeb</li> <li>- soulad poskytování služeb s jejich spotřebou</li> <li>- pomíjivost služeb</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- časová a místní vázanost služeb na primární nabídku cestovního ruchu</li> <li>- komplexnost a komplementárnost služeb</li> <li>- zastupitelnost služeb</li> <li>- mnohooborový charakter služeb</li> <li>- nezbytnost zprostředkování služeb</li> <li>- dynamika a sezónnost poptávky po službách</li> <li>- nezbytnost poskytování informací o službách a jejich kvalitě</li> <li>- neanonymita spotřebitele služeb</li> </ul>

Zdroj: Orieška, J., 2010, p. 9

### 2.9.1 Dělení služeb v cestovním ruchu

Služby v cestovním ruchu můžeme dělit z mnoha hledisek. „*Často se podle významu ve spotřebě účastníků cestovního ruchu rozlišují na služby:*

a) *základní*

*b) a doplňkové.*

*Do základních služeb se zařazuje přemístění účastníků cestovního ruchu z místa jejich trvalého bydliště do rekreačních prostorů a zpět a služby spojené s pobytem v rekreačním prostoru (dopravní služby, služby ubytovací a stravovací.*

*Doplňkové (komplementární) služby jsou spojeny s využíváním atraktivit, vlastností charakteristických pro konkrétní rekreační prostor (například sportovně-rekreační služby, společensko-kulturní služby, lázeňské služby apod.).*

*Z hlediska ekvivalentnosti výměny při poskytování služeb jde o služby:*

- a) placené,*
- b) neplacené,*

*z prostorového hlediska se služby cestovního ruchu člení na služby poskytované:*

- a) v místě trvalého bydliště,*
- b) během přepravy do rekreačního prostoru a zpět*
- c) a služby v rekreačním prostoru. “ (Orieška, 1999, p. 7-8)*

Pro účel této práce je nejlepší rozčlenit jednotlivé druhy služeb cestovního ruchu z funkčního hlediska na:

- a) „dopravní služby*
- b) ubytovací služby,*
- c) stravovací služby,*
- d) zprostředkovatelské služby*
- e) průvodcovské služby*
- f) společensko-kulturní služby*
- g) další služby. “ (Orieška, 1999, p. 8-12)*

V práci se bude využívat zejména služeb neplacených, zejména proto, že budoucí projekt bude koncipován zejména pro zrakově postižené, kteří často patří do části lidí s nižším měsíčním příjmem.

## **2.9.2 Dopravní služby**

Velmi důležitou částí služeb jsou pro využití práce služby dopravní.

*„Dopravní služby umožňují přepravu účastníka cestovního ruchu z místa trvalého bydliště do cílového místa a zpět a pohyb v cílovém místě. Vztah dopravy a cestovního*



*ruchu je ale oboustranným vztahem, protože rozvoj jednotlivých forem a druhů cestovního ruchu vyvolává vznik nových forem dopravy, rekonstrukci existující a výstavu nové dopravní sítě.“ (Orieška, 2010, p. 37)*

Dopravní služby dále dělíme na:

- a) služby silniční dopravy,
- b) služby železniční dopravy,
- c) služby letecké dopravy,
- d) služby vodní dopravy
- e) a ostatní dopravní služby.

Zrakově postižení využívají nejvíce služby silniční autobusové dopravy a osobní železniční dopravy. Při přepravě na větší vzdálenosti samozřejmě využívají i služeb zejména letecké dopravy.

### 2.9.3 Informační služby

Téměř nejdůležitějšími službami pro zrakově postižené jsou služby informační. Do značné míry jsou důležité zejména informace o dopravě a změnách v ní, ale také o možnosti návštěvy památek či projektů, jež jsou vstřícné vůči zrakovému postižení klienta. Tzn. možnost osahání či detailního popisu exponátů apod.

*„Informační služby umožňují šíření objektivních poznatků o cílových místech cestovního ruchu, objektech cestovního ruchu a službách, čímž napomáhají rozhodování účastníků cestovního ruchu a usměrňují je. (...) Druh, obsah a rozsah informací závisí na tom, zda jde o komplex služeb s bohatým programem, nebo o jednotlivou službu.*

*V místě bydliště, tedy ve fázi rozhodování, účastníci cestovního ruchu aktivně shromažďují informace z různých komerčních zdrojů nebo z veřejných zdrojů.*

*Během cestování po silničních komunikacích využívají účastníci cestovního ruchu zejména prostorové informace, např. informační tabule. U jiných druhů přepravy jsou to zejména přepravní plány.*

*V cílovém místě mají návštěvníci zájem hlavně o informace týkající se objektů cestovního ruchu a služeb. K informovanosti slouží turistická informační centra, zkráceně TIC.“ (Orieška, 2010, p. 26-28)*

Vzhledem k indispozici zrakově postižených občanů jsou velmi důležité služby poskytované před uskutečněním cesty a dále informační služby poskytované v cílovém místě. Důležitá je i ochota rezidentů navštívené lokality, sdělit zrakově postiženému informace zejména o trase vedoucí k cílovému místu. Důležité je také využívání elektronických navigačních systémů v cílových místech.

## 3. CÍL A METODIKA PRÁCE

### 3.1 Cíl práce

Cílem práce je zjistit potřeby a přání zrakově postižených a na základě zjištěných informací navrhnout produkt cestovního ruchu, který bude přizpůsobený potřebám této skupiny lidí.

### 3.2 Metodika práce

Bakalářská práce se stává ze dvou hlavních částí a to části teoretické a části praktické.

V teoretické části jsou vypsány termíny související s prací. Nejprve jsou vysvětleny základní pojmy jako kraj či obec a jejich vzájemné vztahy. Následují pojmy, jež jsou specifické pro téma práce. Jedná se zejména o pojmy zdravotně a zrakově postižený a psychologie osobnosti, jež s postižením úzce souvisí. Závěr teoretické části je věnován pojmům neziskové organizace, marketing a cestovní ruch.

Zdroje k vypracování teoretické části byly získávány z Akademické knihovny JU, Jihočeské vědecké knihovny v Českých Budějovicích a dále také z internetových zdrojů.

Informace k praktické části byly čerpány z internetu, letáků dostupných v infocentrech krajských měst a dále také z rozhovorů se samotnými zrakově postiženými.

Data k praktické části byla získána z dotazníkového šetření, jež bylo prováděno na 3 úrovních. Jednalo se o dotazování u zrakově postižených, u krajských úřadů a u neziskových organizací. Všechny instituce i zrakově postižení byly osloveni prostřednictvím e-mailu, ve kterém byl rozeslán odkaz na stránky Vyplňto.cz. U zrakově postižených byla data sbírána i osobním dotazováním a odpovědi byly zaznamenávány rovnou na server Vyplňto.cz.

Cílem dotazování bylo zjištění spojitostí mezi zrakově postiženými a zmíněnými institucemi a dále zjištění potřeb a přání samotných zrakově postižených. Pro průzkum byli osloveni zrakově postižení různých věkových kategorií, z různých měst a lidí s různým zaměstnáním. Kraje byly osloveny všechny a neziskové organizace byly vybírány dle místa jejich působení.

V závěru práce byly na základě dotazníkového šetření tvořeny konkrétní návrhy na vylepšení možností pro zrakově postižené v rámci cestovního ruchu a to ve zvoleném krajském městě Plzni.

## 4. PRAKTICKÁ ČÁST

### 4.1 Výsledky dotazníkového šetření – neziskové organizace

Tabulka 3: Podpora zrakově postižených ze strany neziskových organizací

<b>Datum výzkumu:</b>	<b>Počet oslovený/vrácených:</b>	<b>Návratnost:</b>
4.3.-3.4.2015	37/22	59,46%
<b>Podpora zrakově postižených ze strany neziskových organizací</b>		
<b>1. Zabýváte se podporou zrakově postižených?</b>	Celkem 95,45% (21) respondentů uvádí, že se zabývá podporou zrakově postižených, což je velice příznivé.	
<b>2. Na jakou skupinu zrakově postižených se zaměřujete?</b>	Všichni respondenti (21) odpověděli, že se zabývají podporou lidí s těžším zrakovým postižením. Podporou lidí s lehčím zrakovým postižením se zabývá 20 z nich.	
<b>3. Podpora zrakově postižených je v rámci oblasti:</b>	Všichni respondenti se zabývají oblastí nefinanční podpory. Pouze 2 respondenti se zabývají i finanční podporou.	
<b>4. Zabýváte se podporou zaměstnanosti zrakově postižených?</b>	80,95% (17) respondentů se podporou zaměstnanosti nezabývá. Touto problematikou se zabývá pouze 19,05% (4) respondentů.	
<b>5. Jakým způsobem podporujete zaměstnanost zrakově postižených?</b>	Tři ze čtyř respondentů uvedli, že podporují zaměstnanost tak, že nacvičují různé dovednosti se zrakově postiženými a tím zvyšují možnost uplatnění na trhu práce.	

	Jeden ze čtyř dotázaných uvedl, že přímo zaměstnává osoby se zrakovým postižením.
<b>6. Realizujete konkrétní programy finanční či nefinanční podpory?</b>	57,14% (12) respondentů uvedlo, že konkrétní programy nerealizují. 42,86% (9) respondentů realizuje konkrétní programy finanční či nefinanční podpory.
<b>7. Napište prosím konkrétní programy finanční či nefinanční podpory a stručně je charakterizujte.</b>	Dva z respondentů neuvedli žádný konkrétní program. Tři odpovídající se zabývají výlučně péčí o děti (a jejich rodiny) do věku 7 let. Jeden respondent uvedl, že poskytuje péči v rámci vzdělávání žáků. Dva respondenti uvádí podporu v rámci sociální rehabilitace. Jeden z respondentů uvádí, že přispívá na pořízení kompenzačních pomůcek a dva respondenti se zabývají výcvikem vodících psů a canisterapií
<b>8. Jaké jsou Vaše zkušenosti s výše uvedenými programy?</b>	Čtyři respondenti uvedli, že jejich zkušenosti jsou dobré a jeden respondent, že jsou dokonce velmi dobré. Současně dva respondenti uvádí, že programy nejsou dostatečně financovány. Jeden z respondentů vyzdvihuje i dlouhodobou praxi a ojedinělost prospěchu jeho programu
<b>9. Chtěli byste zmíněné programy nějakým způsobem vylepšit či inovovat?</b>	55,56% (5) respondentů označilo odpověď „Ne“, naopak 44,44%

	respondentů uvedlo, že by chtěli programy inovovat.
<b>10. Jakým způsobem byste chtěli tyto programy vylepšit či inovovat?</b>	<p>2 ze 4 respondentů uvedli, že by se chtěli zaměřit na lepší vybavení pomůckami a chtěli by se zaměřit na získávání finančních prostředků, jež by byli použity na podporu dětí a vzdělávání odborných pracovníků.</p> <p>1 ze 4 respondentů sleduje nové trendy v technice a 1 ze 4 zatím neví, jakým způsobem by programy vylepšil.</p>
<b>11. Připravujete nějaké nové projekty pro zrakově postižené?</b>	Pouze 33,33% (7) respondentů označilo odpověď „Ano“. 66,67% (14) respondentů nepřipravuje žádné nové projekty pro zrakově postižené.
<b>12. Čeho se budou připravované projekty týkat?</b>	Nové projekty se budou týkat velice různorodých odvětví. Respondenti uvedli, že budou připravovat nové sbírky, budou zdokonalovat edukační a rehabilitační podpory, rozšíří spolupráci se zdravotnictvím, podpoří sport a vzdělávání a v neposlední řadě budou programovat nové IT a mobilní technologie a vyvíjet kompenzační pomůcky.
<b>13. Kdo je Vaším zřizovatelem?</b>	Nejvíce oslovených funguje jako nestátní nezisková organizace. Druhým nejčastějším zřizovatelem je Krajský úřad. Následuje zřizování Sjednocenou organizací nevidomých a slabozrakých ČR. V menších počtech jsou uváděni zřizovatelé jako církve, Český rozhlas,

	<p>Ministerstvo práce a sociálních věcí nebo Společnost pro ranou péči.</p> <p>Rozmanitost zřizovatelů je tedy velká, z čehož plyne výhoda, že organizace podporující zrakově postižené nejsou závislé pouze na jednom či dvou zřizovatelích.</p>
<b>14. Kde hledáte zdroje svého financování?</b>	<p>Nejčastějším zdrojem financování je stát a firemní a individuální dárci. V menším měřítku se pak jedná o dotace EU, různé sbírky, podpory od nadací a jiné zdroje.</p>
<b>15. Kraj, ve kterém působíte?</b>	<p>Z odpovědí na tuto otázku je patrné, že jsme získali odpovědi z téměř celé České republiky. Nepodařilo se nám získat odpovědi pouze od organizací ve Středočeském a Pardubickém kraji.</p>

Zdroj: vlastní zpracování

#### 4.1.1 Závěry dotazníkového šetření – neziskové organizace

Neziskové organizace jsou diverzifikované, co se týče financování. To je velkou výhodou, protože nejsou organizace závislé na jednom rozpočtu. Jsou často zprostředkovateli pro zrakově postižené občany. Pomáhají jim zajišťovat pomůcky i vzdělání a snaží se zapojit zrakově postižené do běžného života. Zajímavostí je, že většina organizací neuplatňuje konkrétní strategické postupy a nepodporují cílevědomě zaměstnanost zrakově postižených.



## 4.2 Výsledky dotazníkového šetření - kraje

Tabulka 4: Podpora zrakově postižených ze strany kraje

<b>Datum výzkumu:</b>	<b>Počet oslovený/vrácených:</b>	<b>Návratnost:</b>
4.3.-3.4.2015	14/9	64,29%
<b>Podpora zrakově postižených ze strany kraje</b>		
<b>1. Zabýváte se podporou zrakově postižených občanů?</b>	Celkem 88,89% (8) respondentů uvedlo, že se podporou zabývá. Pouze 11,11% (1) respondentů uvedlo, že se podporou nezabývá.	
<b>2. Podpora zrakově postižených je v oblasti:</b>	Všichni respondenti uvedli, že se zabývají finanční podporou zrakově postižených a 7 z nich se zabývá také nefinanční stránkou pomoci.	
<b>3. Podporujete zaměstnanost zrakově postižených občanů?</b>	55,56% (5) respondentů podporuje zaměstnanost zrakově postižených. Zbytek, tedy 44,44% (4), se podporou zaměstnanosti nezabývá.	
<b>4. Jakým způsobem podporujete zaměstnanost zrakově postižených?</b>	Kraje uvádí, že podporují zrakově postižené zejména skrze programy podpory zaměstnanosti buď přímo, nebo nepřímo prostřednictvím vzdělávacích institucí a center zabývajících se podporou zrakově postižených.	
<b>5. Realizujete konkrétní programy finanční či nefinanční podpory?</b>	87,5% (7) respondentů zvolilo odpověď „Ano“ a 12,5% (1) dotazovaných označilo odpověď „Ne“	

<p><b>6. Uved'te konkrétní programy finanční a nefinanční podpory a stručně je charakterizujte.</b></p>	<p>Ve své podstatě se dle odpovědí se nejedná o podporování přímo zrakově postižených v rámci vztahu kraj X zrakově postižený, ale jedná se o podporu zprostředkovanou přes krajem zřízená centra.</p>
<p><b>7. Jaké jsou Vaše zkušenosti s výše uvedenými programy? Uved'te klady a záporny těchto programů.</b></p>	<p>Jedná se zejména o finanční podporu sociálních služeb a návazných aktivit v mnoha oblastech jako je např. sport a vzdělávání.</p> <p>Kladem těchto projektů je vesměs cílená kvalitní péče o osoby se zrakovým postižením, které poskytují dobře připravení pracovníci, zařazení do sítě sociálních služeb</p> <p>Nevýhodou může být nerovnoměrné zastoupení sociálních služeb a školských zařízení v regionu.</p>
<p><b>8. Chtěli byste zmíněné programy nějakým způsobem vylepšit či inovovat?</b></p>	<p>71,3% (5) respondentů uvedlo, že programy by vylepšovat chtěli, zatímco 28,57% (2) respondentů zvolilo možnost „Ne“.</p>
<p><b>9. Jakým způsobem byste chtěli tyto programy vylepšit či inovovat?</b></p>	<p>Respondenti uvádějí, že by rádi dle výzkumů analyzovali účinnost programů a na základě nedostatků by programy inovovali. Dále by rádi rozvíjeli financování a rozšiřování služeb.</p>

<b>10. Zřizuje Váš kraj nějaké středisko zaměřené na podporu zrakově postižených?</b>	Více než polovina – 62,5% (5)- uvedla, že žádné takové středisko nezřizuje. 37,5% (8) respondentů odpovědělo kladně.
<b>11. Připravujete nějaké nové projekty pro zrakově postižené?</b>	Pouze 33,33% (3) respondentů volilo možnost „Ano“. Zbýlých 66,67% (6) se přípravou nových projektů nezabývá.
<b>12. Čeho se budou připravované projekty týkat?</b>	Jedná se zejména o rozšiřování sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením, o rozšíření haptických modelů hradů a zámků, ale také o podporu zaměstnanosti.
<b>13. Váš kraj:</b>	Z poslední identifikační otázky je patrné, že odpovědělo celkem 9 krajů mimo Kraje Středočeského, Zlínského, Libereckého, Jihočeského a Karlovarského.

Zdroj: vlastní zpracování

#### 4.2.1 Závěry dotazníkového šetření – kraje

Kraje jsou důležité pro zrakově postižené zejména, co se týče finanční zajištěnosti. Nemají ovšem žádný strategický přístup a chovají se celkem pasivně ohledně vymýšlení nových projektů, které by podporovaly zrakově postižené občany.

## 4.3 Výsledky dotazníkového šetření – zrakově postižení

Tabulka 5: Dotazníkové šetření u zrakově postižených

<b>Datum výzkumu:</b> 4.3.-3.4.2015	<b>Počet oslovený/vrácených:</b> 90/51	<b>Návratnost:</b> 56,67%
<b>Dotazníkové šetření u zrakově postižených</b>		
<b>1. Do jaké oční kategorie spadáte?</b>	29,41% (15) respondentů uvedlo možnost „Praktická slepota“, 27,45% (14) označilo možnost „Úplná slepota“, 17,65% (9) „Silná slabozrakost“, 13,73% (7) „Těžce slabý zrak“ a 11,76% (6) označilo možnost „Střední slabozrakost“.	
<b>2. Jaké jsou Vaše zájmy?</b>	Mezi nejčastější zájmy zrakově postižených patří dle průzkumu cestování, sport, četba, gurmánské zážitky, ale i historie, adrenalinové zážitky či hudba.	
<b>3. Jaké jsou pro Vás nejpříjemnější formy relaxace?</b>	Nejčastěji se v tomto případě jedná o poslech hudby, procházky v přírodě, sport, cestování nebo o jakoukoliv aktivitu s přáteli.	
<b>4. V jakém prostředí se cítíte nejlépe?</b>	Jednoznačnou odpovědí byl pobyt mezi přáteli, doma a dále také v přírodě.	
<b>5. Setkali jste se někdy s tím, že někdo nerespektoval Vaše postižení při poznávání nových věcí nebo při orientaci v neznámém prostředí?</b>	60,78% (31) respondentů se s takovým jednáním setkalo. 39,22% (20) respondentů s takovým jednáním zkušenost nemá.	
<b>6. Jak často se setkáváte s tím, že nejste respektován/a?</b>	Dle dotazníkového šetření je takové jednání spíše méně časté. 42% (13) respondentů se s takovým jednáním setkává „Občas“ a stejně tak 42% (13)	

	označilo možnost „Zřídka“ . Pouze 16% (5) respondentů se potýká s takovým chováním „Často“.
<b>7. Jakým způsobem se projevuje nerespektování Vaší osoby?</b>	Nejčastěji se zrakově postižení setkávají s nepřístupností exponátů, při cestování, v obchodě nebo ve škole a na úřadech.
<b>8. Podotázka</b>	<b>Průměrná známka</b>
<b>8.1 Mám problém s orientací na vlakových a autobusových nádražích.</b>	3,412
<b>8.2 Mám problém při objednávání v restauraci</b>	2,275
<b>8.3 Mám problém s nefunkčností zvukových zařízení usnadňující orientaci ve městě (semafore, povelové vysílače apod.)</b>	2,804
<b>8.4 Mám problém s orientací v cizím městě</b>	3,412
<b>8.5 Mám problémy s možností prohlédnutí věci z bezprostřední blízkosti (ohmatání)</b>	2,922
<b>8.6 Problémy poradit ze strany spoluobčanů</b>	2,51
<b>8.7 Problémy s orientací ve městě kvůli předzahrádkám restaurací</b>	2,588
<b>8.8 Problém neoznačení výkopů či jiných stavebních překážek</b>	2,82
<b>8.9 Nepochota personálu podat či přečíst důležité informace</b>	2,451
<b>8.10 Lidé mne při potížích ignorují</b>	2,353

<b>8.11 Lidé se snaží pomoci v situacích, kdy to není potřeba</b>	2,49
<b>8.12 Lidé mne svým jednáním dokáží dezorientovat</b>	2,529
<b>9. Co Vás ve městě děsí, z čeho máte strach?</b>	V této otázce byla nejčastěji uváděna hlučná místa, místa s velkou koncentrací lidí, fekálie na chodnicích, ale i pochybní lidé a velké křižovatky společně s rekonstrukcemi.
<b>10. Kde získáváte nové informace?</b>	Většina respondentů využívá zejména internet, kamarády a známé, média a organizace pro zrakově postižené.
<b>11. Jaká je podpora města či kraje?</b>	70% (36) respondentů uvádí podporu jako „Dostačující“, 18% (9) respondentů uvádí možnost „Téměř žádná“, 8% (4) respondenti volili možnost „Žádná“ a pouze 4% (2) respondenti vnímají podporu města jako „Výbornou“.
<b>12. Uveďte oblasti podpory, které Vám chybí, nebo které Vám vyhovují.</b>	<p>V této otevřené otázce respondenti uváděli celkem odlišné odpovědi. Mezi oblasti, které respondentům chybí, patří podfinancování různých volnočasových aktivit, nedostatečné značení komunikací, zbytečné papírování při podání jakékoliv žádosti, vypínání ozvučených semaforů a absence vodících linií ve městech.</p> <p>Mezi oblasti, které respondentům naopak vyhovují, se často vyskytuje vyplácení invalidních důchodů a přispívání na kompenzační pomůcky.</p>

<p><b>13. Jaká je podpora neziskových organizací?</b></p>	<p>64,71% (33) respondentů si myslí, že je podpora neziskových organizací „Dostačující“. 19,61% (10) respondentů vnímá podporu jako „Výbornou“, 9,8% (5) označilo možnost „Téměř žádná“ a pouze 5,88% (3) nevnímá „Žádnou“ podporu ze strany neziskových organizací.</p>
<p><b>14. Uved'te oblasti podpory, které Vám chybí, nebo které Vám vyhovují.</b></p>	<p>Vyhovuje například služba doprovodu, informace o novinkách v oblasti kompenzačních pomůcek nebo finanční podpora na studium, sport či nákup nestandartních pomůcek (hudebních nástrojů apod.).</p> <p>Nevyhovující je například nutnost finanční spoluúčasti při využívání některých služeb (nap. Doprovod), podpora pouze držitelů ZTP a nedostatek namluvených audioknih.</p>
<p><b>15. Pobíráte invalidní důchod?</b></p>	<p>76,47% (39) respondentů invalidní důchod pobírá. 23,53% (12) na invalidní důchod nedosáhne.</p>
<p><b>16. Do jaké kategorie spadáte?</b></p>	<p>58,97% (23) respondentů spadá do kategorie „Invalidita III. Stupně“, 38,46% (15) spadá do kategorie „Invalidita II. Stupně“ a pouze 2,56% (1) se řadí do kategorie „Invalidita I. Stupně“.</p>
<p><b>17. Jakou práci vykonáváte?</b></p>	<p>Nejvíce dotázaných – 19% (10) vykonává práci v administrativě. Následuje práce maséra 15% (8), průvodce 14% (7) a práce v IT 10% (5). 12% (6) respondentů je nezaměstnaných a 6% (3) se živí hudbou</p>

<b>18. Jakou práci byste chtěl/a vykonávat?</b>	39% (20) respondentů je spokojeno se svým zaměstnáním a neměnilo by, 13% (7) respondentů by rádo vykonávalo práci s PC, 12% (6) respondentů by se chtělo živit jako průvodce a po 8% (4) by preferovalo práci v oblasti psychologie, učitelství a práci maséra.
<b>19. Jste ochotný předávat své znalosti a zkušenost druhým?</b>	Možnost „Ano“ zvolilo celkem 97,96% (50) respondentů. Pouze 2,04% (1) respondentů zvolilo odpověď „Ne“.
<b>20. Setkal/a jste se někdy se službou ze strany města či neziskové organizace, kdy by Vám byl nabídnut doprovod v neznámém prostředí?</b>	S touto službou se setkalo celkem 72,55% (37) respondentů. Nesetkalo se s ní 27,45% (14) dotazovaných.
<b>21. Využil byste podobnou službu např. jako doprovod na úřad, kulturní či společenskou akci?</b>	42% (21) respondentů uvádí možnost „Ano“. Zbýlých 58% (29) by službu nevyužilo.
<b>22. Jste:</b>	Muž 65% (33), Žena 35% (18)
<b>23. Kolik Vám je let?</b>	Nejvíce respondentů je ve věku 27-35 let a to celkem 37,25% (19). Ve věku 18-26 let je 29,41% (15) respondentů. Mezi 36 a 55 rokem života se nachází 25,49% (13) respondentů. Nad 55 let je celkem 5,88% (3) respondentů a méně než 17 let je 1,96% (1) respondentů.

Zdroj: Vlastní zpracování

#### 4.3.1 Závěry dotazníkového šetření – zrakově postižení

Zrakově postižení jsou duševně aktivní lidé, kteří vnímají své okolí a vedou aktivní život.

Jsou přizpůsobiví, skromní a relativně spokojení. Často navštěvují komunity, nebo sledují



různé konference zrakově postižených. Často žijí ve městech, protože je pro ně ve městě snazší život díky dobré dostupnosti služeb a dobré občanské vybavenosti.

#### 4.4 Shrnutí výsledků dotazníků

V následující kapitole budou shrnuty výsledky všech dotazníků a budou zdůrazněny rozdíly podpory krajských úřadů a neziskových organizací. Zakomponováno bude také vnímání podpory zrakově postiženými.

Podporou zrakově postižených se zabývá většina Krajských úřadů i neziskových organizací. Zrakově postižení vnímají tuto podporu vesměs jako dostačující.

Kraje na rozdíl od neziskových organizací zajišťují finanční i nefinanční podporu osob zrakově postižených. Ze strany kraje dochází k finanční podpoře přímé i nepřímé. Nepřímo podporují zrakově postižené zřizováním různých organizací, které pak nefinančně podporují osoby se zrakovým postižením. Ze strany neziskových organizací tedy dochází ve většině případů pouze k nefinanční podpoře.

Zhruba  $\frac{1}{2}$  krajů podporuje zaměstnanost zrakově postižených. U neziskových organizací je to pouze  $\frac{1}{4}$ .

Kraje podporují zaměstnanost vytvářením pracovních míst, nebo zřizují různé vzdělávací instituce a centra věnující se podpoře zrakově postižených.

Neziskové organizace obvykle nacvičují se zrakově postiženými různé dovednosti, které vedou k lepšímu uplatnění na trhu práce.

Z průzkumu zrakově postižených vyplývá, že většina z nich je spokojena se svojí stávající prací.

#### 4.5 Odlišnosti vnímání města

V následující tabulce budou uvedeny různé podněty nacházející se ve městech a jejich vnímání zrakově postiženými a vidícími lidmi v různých časech a ročních dobách. Z uvedeného pak vyplývají odlišnosti vnímání města zrakově postiženými a lidmi bez handicapu.

Tabulka 6: Odlišnosti vnímání města

Pojem	Čas a období	Vnímání zrakově postiženými	Odlišnosti	Vnímání vidícími lidmi
<b>Fauna</b>				
<i>Ptactvo</i>	Zejména ranní hodiny, jaro	V tomto období je zpěv ptactva nejintenzivnější.	V ranních jarních hodinách všichni pozorují <b>zpěv ptactva</b> . Zrakově postižení zpěv vnímají ve větší míře i v dalších obdobích roku, na rozdíl od vidících občanů, kteří vnímají spíše <b>pohyb a migraci ptactva</b> . Co se týče lesní zvěře, její přítomnost mohou vnímat pouze prostřednictvím zvuků. Vidící lidé vnímají i <b>změny terénu či části zvířat</b> (shozené paroží, či vypelichaná srst) Hmyz může být pozorovatelný sluchem a pocitově. Hmatem jej nelze rozeznat, pro jeho velikost.	Lze poslouchat intenzivní zpěv ptactva, které můžeme pozorovat zejména v korunách stromů.
	Odpolední hodiny, léto - zima	V létě intenzita zpěvu ptáků klesá, až příroda na zimu téměř utichá		Lze pozorovat poskakující a poletující ptactvo v parcích a lesích. Na podzim lze vidět migrující skupiny. V zimě lze pozorovat omezený počet druhů ptactva.
<i>Lesní zvěř</i>	Ranni a večerní hodiny, podzim	Jeleni jsou v tomto období v říji a svým troubením vábí laně. Lze je vnímat především sluchem.		Možnost pozorování jelenů v říji a poslouchání jejich troubení. V lesích jsou patrná oraniště od zvěře a lze narazit i na části paroží.
<i>Hmyz</i>	Celý den, léto	V letních měsících se setkáváme přes den zejména se zvýšenou aktivitou much, včel a vos, ve večerních hodinách pak zejména se zvýšenou aktivitou komárů, mušek apod.. Tyto živočichy lze vnímat jak sluchem, tak dotekem.		Lze pozorovat poletující hmyz, jeho barvy, tvary a velikosti. Mouchy, vosy a včely lze často pozorovat v okolí květin, sladkých pokrmů a nápojů. Ve večerních hodinách se komáři a mušky pohybují například v okolí otevřených ohňů nebo v uměle osvětlených prostorách.
<b>Flóra</b>				
<i>Stromy</i>	Celý den, jaro-léto	V tomto období lze vnímat vůni kvetoucích stromů a lehké šustění listů. Lze ochutnávat první ovocné plody.	Zrakově postižení vnímají především <b>vůni, strukturu a velikosti</b> listů a květů. Vidící lidé vnímají naopak <b>barvy a tvary</b> výsadby.	Cítíme vůni kvetoucích stromů, pozorujeme padající pyl, začátkem léta lze ochutnat různobarevné plody stromů. Vnímáme různé tvary a velikosti listů a stromů.
	Celý den, podzim	Vůně stromů není patrná, ale zesiluje intenzita šustění listů, jež je podpořena zvuky spadajícího listů. Lze ochutnávat další plody přírody.		Vnímáme zbarvení listů, jež začne padat a poletovat vzduchem.
<i>Květiny</i>	Celý den, konec jara a léto	Nejintenzivnější vůně výsadeb. Lze ohmatávat tvary a strukturu rostlin umístěných zejména na okraji výsadeb.		Květiny jsou vysázeny do zajímavých tvarů, ve kterých se využívá různobarevnosti výsadby. Lze vnímat různé druhy květin, jež doplňuje vůně.
<i>Naučné stezky</i>	Denní hodiny, celoročně	Vnímání zvuků a struktur v rámci naučných stezek. Modely zvířat a rostlin nacházejících se v okolí. Důležité je i získání informací prostřednictvím Braillova písma či dostupné audionahrávky nebo elektronického průvodce.	Ve většině případů nejsou přizpůsobeny pro zrakově postižené, protože jsou koncipovány <b>vizuálně</b> .	Známé tabule s popisky a obrázky živočichů a rostlin žijících v okolí naučné stezky.
<i>Zoologické a botanické zahrady</i>	Denní hodiny, celoročně	Vnímání zvuků a vůni zvířat a vůně květin. Dále lze vnímat strukturu a velikost rostlin.	Lze vnímat intenzivně <b>zvuky</b> zvířat. <b>Pachy</b> se prolínají a za vitrínami nelze ohmatávat zvířata a nelze tak rozlišovat tvary a velikosti. Rostliny lze rozeznávat dle <b>struktur a velikosti</b> listů a květů.	Velmi oblíbené místo návštěvníků města. Lze zde pozorovat zvířata a rostliny z celého světa. Vnímáme odlišnosti různých druhů zvířat i rostlin, dále pohyb zvířat a samozřejmě i zvuky a vůni.
<i>Kašny</i>	Celý den, jaro-podzim	Lze vnímat šumivý zvuk tekoucí vody a dále vlhkost a teplotu vody, která kašnou protéká.	Zrakově postižení vnímají <b>zvuk a vlhkost</b> tekoucí vody, zatímco vidící lidé vnímají spíše <b>tvary a ozdoby</b> kašen a proudů vody.	Atmosféru nejen parků doplňují fontány a kašny. Rozlišujeme stáří fontán, Lze vnímat také tvary proudů vody, jež tryskají ve fontáně.
<i>Dopravní obslužnost</i>	Celý den, celoročně	Zvuky města (dopravní prostředky, semafore, hlášení na nádražích a zastávkách) lze vnímat celý den, jen v noci ztrácejí na intenzitě.	Zrakově postižení vnímají <b>zvuky</b> jednotlivých <b>dopravních prostředků</b> , jež se výrazně liší. Více také vnímají <b>hlášení</b> dopravních prostředků a <b>zvuky semaforů</b> . Vidící lidé se soustředí spíše na vizuální stránku věci. Vnímají <b>tištěnou reklamu</b> na dopravních prostředcích a také využívají tištěné <b>jízdní řády</b> umístěné na zastávkách	Vnímání různých typů dopravních prostředků. Odlišování stáří vozů a vnímání tištěné reklamy. Čtení jízdních řádů při využívání veřejné dopravy.
<i>Tradiční pokrmy a nápoje</i>	Poledne – večer, celoročně	Důležitá je chuť a vůně typických pokrmů a nápojů. Dále je intenzivněji vnímána i teplota podávaného.	Zrakově postižení intenzivněji vnímají chuť a vůni a nevnímají příliš <b>prezentaci pokrmu</b> .	Vnímání vůně, chutě, barvy. Důležitá je prezentace pokrmů a nápojů.
<i>Kulturní zážitky</i>	Celý den, léto	Letní hudební, divadelní a gurmánské akce v podobě festivalů a slavností pořádaných v ulicích měst.	Zrakově postižení dbají na <b>kvalitu zvuku</b> , zatímco vidící lidé upřednostňují <b>světelné efekty</b> a <b>propracovanost kulis a kostýmů</b> .	Hudební, divadelní a gastronomické festivaly, které jsou doplněny o různé světelné efekty, barmanské a kuchařské show.
	Večerní hodiny, podzim - jaro	Divadelní přestavení, klubové koncerty a festivaly. Je kladen důraz na kvalitu zvuku.		Klubové koncerty, divadelní přestavení umístěny do vnitřních prostor.
<i>Kostelní věže</i>	V denních hodinách, celoročně	Vnímání povětrnostních podmínek, zvuky vnímané při výstupech na věže, popř. zvuky kostelních zvonů.	Zrakově postižení vnímají <b>povětrnostní podmínky</b> a netypické zvuky. Vidící lidé spíše upřednostňují <b>výhledy</b> z věží a možnost zjistit čas.	Kostelní věže sloužící většinou jako rozhledny, jsou doplněny o kostelní hodiny a občas i orloje. Lze vnímat i odlišnosti zvonů umístěných ve věži.
<i>Typické podniky měst</i>	Celý den, celoročně	Vnímání vůně a zvuků podniku. Popřípadě chutí surovin, z nichž se vyrábí výsledný produkt. Vůně např. pivovarů, lze vnímat i mimo místo výroby.	Vidící lidé vnímají navíc funkci výrobních linek a <b>technologické postupy</b> . Ale také vizuální prostředí podniku (čistota, chování zaměstnanců apod.).	Vnímání prostředí, výrobních technologií, zvuků, chování zaměstnanců. Vnímání podnikových barev, barev a velikosti balení výrobků.
<i>Sportovní utkání</i>	Večerní hodiny, dle sezóny sportu	Lze vnímat zvuky sportoviště a hlasy fanoušků skandujících ve městech.	Zrakově postižení vnímají atmosféru pouze prostřednictvím zvuků. Vidící lidé vnímají <b>pohyby</b> fanoušků a <b>oblečení</b> v barvách jednotlivých klubů.	Lze vnímat loga, barvy a fanoušky jednotlivých týmů. Na stadionu lze vnímat pohyby, světelné efekty a hlasy fanoušků.

<b>Městské stavby a památky</b>	Celý den, celoročně	Vnímání struktury a typu materiálu. Lze ohmatávat sochy menších velikostí a modely jednotlivých památek. Velmi intenzivní je i vnímání akustiky jednotlivých prostor.	Lze vnímat pouze <b>struktury omítek a staveb</b> . Památky ve většině případů nelze osahat kvůli velikosti. Vidící lidi naopak nezajímá struktura ale spíš <b>barva</b> a celkově <b>vizuální vzhled</b> .	Lze vnímat barevné odlišnosti, stáří, velikost, styl a sloh staveb. Lze prohlížet modely, kresby a plány staveb.
---------------------------------	---------------------	---	---	--

Zdroj: Vlastní zpracování

#### 4.5.1 Aplikace odlišností na vybrané místo

V následující tabulce se zaměřím na vnímání města Plzně zrakově postiženými. Zaměřím se zejména na centrum města, které je turisty nejnavštěvovanější.

Tabulka 7: Vnímání Plzně zrakově postiženými

<b>Pojem</b>	<b>Konkretizace</b>
<b><i>Ptactvo</i></b>	V parcích a městských sadech lze slyšet ptačí druhy jako je kos černý, vrabec domácí, sojka obecná, kukačka obecná, sýkora koňadra a holub domácí. V okolí vodních ploch lze registrovat kachny divoké a labutě velké.
<b><i>Hmyz</i></b>	V denních dobách lze pociťovat aktivitu much, vos a včel, které se pohybují zejména v okolí městské výsadby a v okolí předzahrádek a zahrádek restaurací. Ve večerních hodinách lze na osvětlených zahrádkách a v parcích pociťovat aktivitu zejména komárů.
<b><i>Stromy</i></b>	V městských sadech jsou vysazeny břízy bělokoré, lípy srdčité, jírovce maďaly, pajasany žlaznaté, catalpy, dřiny obecné, jilmy horské a platany javorolisté.
<b><i>Květiny</i></b>	Městská výsadba obsahuje celoročně zejména různobarevné tulipány, macešky, růže popínavé, muškáty vzpřímené, begónie, kaly, ozdobné trávy, rudbekie nachové, kopretiny řimbaba, různé druhy břečťanů, hortenzií a třezalek.
<b><i>Zoologická a botanická zahrada</i></b>	V zoologické a botanické zahradě v Plzni je chováno přes 1300 živočišných druhů. Na 21 ha tak lze poslouchat mnoho odlišných zvuků zvířat pocházejících z celé planety. V lohotínském amfiteátru, jež leží hned vedle zoo, jsou pořádány ukázky sokolnictví. Botanická zahrada je umístěna v areálu zoo a je rozdělena dle zeměpisných oblastí. Na malém prostoru

	<p>lze vnímat mnoho druhů, stromů, keřů i kvetoucích rostlin.</p>
<b><i>Kašny</i></b>	<p>Přímo v centru města se nachází hned několik kašen. Tři kašny se nachází na náměstí Republiky. Tyto kašny byly na náměstí umístěny v roce 2010 a chrliče znázorňují jednotlivá pole městského znaku. Na nádobách, do kterých tryská voda, jsou umístěny rošty, o které se voda často rozstříkává do okolí. Lze poslouchat zvuk silného proudu narážejícího do zmíněných roštů.</p> <p>V sadovém okruhu jsou pak další dvě kašny, jež jsou postaveny z betonu a jsou mnohem starší než kašny na náměstí. Jejich zvuk je spíše šumivý, jelikož tryskají mnoha slabými proudy.</p>
<b><i>Dopravní obslužnost</i></b>	<p>Vzhledem k tomu, že je centrum města obehnané hlavními silnicemi, je zde umístěno mnoho ozvučených semaforů. V centru města lze narazit na zvuky trolejbusů, tramvají i autobusů a na některých zastávkách lze zaslechnout hlášení o příjezdech MHD, jež fungují pouze po spuštění vysílačkou, kterou mají většinou zrakově postižení k dispozici.</p>
<b><i>Tradiční pokrmy a nápoje</i></b>	<p>Plzeňské pivo a Ondráš s Křimickým zelím a Plzeňský guláš jsou snad nejtypičtější produkty pocházející z Plzně. Autentický Ondráš můžeme ochutnat v pivnici U Šenku. Na dobré pivo a klasické české jídlo lze zajít do jedné z typických plzeňských restaurací. Nejznámějšími jsou restaurace U Salzmannů, Na Parkánu a Na Spilce. Sále oblíbenější jsou restaurace nacházející se v sadovém okruhu. Jedná se o restauraci 12° a o restauraci Lokál. Velkou výhodou je, že jsou tyto restaurace v centru a disponují předzahrádkami obklopenými zelení.</p>

<p><b><i>Kulturní zážitky</i></b></p>	<p>Plzeň je město bohaté na kulturní život. K příležitosti projektu „Plzeň, hlavní město kultury 2015“ bylo přebudováno bývalé trolejbusové depo na kulturní středisko známé pod názvem Depo 2015. V tomto prostoru se koná mnoho hudebních, gastronomických ale i vzdělávacích akcí.</p> <p>Každým rokem je pořádáno Divadelní léto pod plzeňským nebem, kdy jsou uváděna divadelní představení přímo v centru města (Proluka, náměstí Republiky). V zimních měsících jsou využívány pro divadelní produkci velká i komornější divadla.</p> <p>V Plzni se koná každoročně mnoho koncertů, hudebních a filmových festivalů, které jsou v létě realizovány například v lochotínském Amfiteátru nebo na ploché dráze. V zimě jsou tyto projekty přesunuty do vnitřních prostor, kterých je v Plzni také mnoho.</p>
<p><b><i>Kostelní věže</i></b></p>	<p>Jediná přístupná věž v Plzni je věž katedrály sv. Bartoloměje, jež je největší kostelní věží v České republice. V závěru výstupu lze vnímat zvuky dřevěného schodiště. Díky výšce věže 102,3m lze pociťovat povětrnostní podmínky. V centru je mnoho objektů, v nichž jsou umístěny zvony, které nelze přeslechnout při jejich rozeznění.</p>
<p><b><i>Typické podniky měst</i></b></p>	<p>Nejtypičtějším podnikem je bezesporu plzeňský pivovar. V pivovaru lze navštívit stálou expozici věnovanou výrobě piva. V této expozici si můžete sáhnout na suroviny, z nichž se vyrábí pivo a dokonce je můžete i ochutnat. Příjemným završením prohlídky pivovaru je ochutnávka piva přímo v místních sklepích. Často lze také vnímat vůni pivovaru, jež je patrná v celém středu města.</p>

	Dalším typickým podnikem jsou určité bývalé Škodovy závody, které v současné době nejsou bohužel volně přístupné.
<b><i>Sportovní utkání</i></b>	Plzeň je zejména fotbalovým, hokejovým a házenkářským městem. Při utkáních lze zažít vynikající atmosféru. Pokud nejste návštěvníkem konkrétního utkání, můžete poslouchat i tak zvuk fotbalového stadionu, jež je umístěn v centru města. Často lze narazit v den jakéhokoliv utkání na skupiny fanoušků jednotlivých týmů, jež nelze přeslechnout.
<b><i>Městské stavby a památky</i></b>	V centru Plzně se nachází mnoho památek a zajímavých staveb. Bohužel díky jejich velikosti lze vnímat pouze strukturu omítek do omezené výšky. Na katedrále sv. Bartoloměje, lze sáhnout na plzeňského andělíčka, který plní dle legendy přání. Jedinou sochou, kterou lze ohmatat je socha Spejbla a Hurvínka, jež je umístěna v sadovém okruhu. Lze také vnímat vynikající akustiku ať už v katedrále sv. Bartoloměje tak i ve Velké Synagoze.

Zdroj: Vlastní zpracování

#### 4.6 Možnosti návštěvy cílového místa

Možnosti cílového místa budou cíleny do 3 rovin a to do roviny samotářského cestování či cestování skupiny zrakově postižených, cestování s někým bez hendikepu a návštěvu cílového místa s odborným doprovodem, jež bude zajištěný cílovou destinací.

Tabulka 8: Možnosti návštěvy cílového místa

<b>S kým pojeďu</b>	<b>Kritéria trasy</b>
<b><i>Sám</i></b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Pohyb mimo hlučná místa</li> <li>- Pohyb v místech s menší koncentrací lidí</li> <li>- Omezení přechodů velkých nepřehledných křižovatek</li> <li>- Možnost bezpečného přecházení po přechodech - umístění přechodů u všech snížených obrubníků (mezení přechodových míst bez „zebrý“)</li> <li>- V případě nutnosti přejezdu mezi místem příjezdu (nádražím) a cílovou trasou možnost bezproblémového přístupu a využití MHD</li> <li>- Možnost nastudování trasy na internetu</li> <li>- Přístupné informace o možnostech občerstvení. Ve vybraných podnicích by měli být k dispozici jídelní lístky v Braillovu písmu, pro příjemnější pocit návštěvníka</li> <li>- Využití zejména zvukových a čichových podnětů. Při realizování hmatových podnětů musí být podněty lehce přístupné a označené zvukovým signálem, jež bude rozeznatelný mezi ostatními zvuky, popřípadě ho bude možnost spouštět pomocí povelového vysílače</li> <li>- Trasa by měla být neplacená a měla by být kompaktní.</li> </ul>
<b><i>S někým bez handicapu</i></b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Lze se pohybovat v okolí hlučnějších míst</li> <li>- Je umožněn pohyb v místech s větší koncentrací lidí</li> <li>- Možnost přecházet přes velké křižovatky</li> <li>- Využití místní dopravy i k přejezdům mezi jednotlivými cíli, které jsou od sebe umístěny ve větší vzdálenosti</li> <li>- Lze využít i tištěné materiály umístěny např. do informačních center</li> </ul>



	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Využití zvukových a čichových podnětů. Haptické modely a předměty nemusí být snadno přístupné a nemusí být označeny zvukovým signálem</li> <li>- Trasa by měla být neplacená a nemusí být kompaktní.</li> </ul>
<b><i>Využijí profesionální doprovod zajištěný cílovou destinací</i></b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Lze využít profesionálně vyškolený doprovod, který je seznámen se správným chováním k hendikepovaným lidem, ale také se zajímavostmi předem stanovené trasy</li> <li>- Doprovod by měl znát podrobné informace o navštěvovaném místě</li> <li>- Možnost využití dopravy autem či mikrobusem mezi jednotlivými cíli destinace</li> <li>- Možnost návštěvy specifických cílů města, která nejsou obvykle veřejnosti přístupná</li> <li>- Trasa by měla využívat maximálně hmatové modely doplněné o hlasový komentář. Taktéž by měly být využívány čichové a zvukové podněty, které lze doplnit i o poznávání chutí.</li> <li>- Trasa může být realizována v rámci celého města a nemusí být přístupná MHD a to díky možnosti využití jiných druhů dopravy</li> <li>- Trasa by měla být placená</li> </ul>

Zdroj: Vlastní zpracování

#### 4.7 Konkrétní návrhy na vylepšení stávající situace

V této kapitole navážeme na předchozí v obecné rovině, kterou lze využít jako východisko pro tvorbu konkrétních produktů v různých městech.

Tabulka 9: Konkrétní návrhy na vylepšení stávající situace

<b>S kým pojedu</b>	
<b><i>Sám</i></b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Využití veřejné dopravy jako dopravního prostředku</li> <li>- Volba jednoduchých spojů (pokud možno bez přestupů)</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Využití povelových vysílačů jako prostředníků k informacím o dopravě na jednotlivých zastávkách umístěných na vztyčných bodech cesty (zastávky u nádraží, v centru města, u jednotlivých památek)</li> <li>- Trasy s možností snadné orientace</li> <li>- Využití budov a odlišností na povrchu silnic k orientaci po cílovém místě</li> <li>- Podrobné informace zveřejňovat na webových stránkách měst</li> <li>- Realizace plastických map místa</li> <li>- V letních měsících lze spojit gastronomický zážitek s příjemnými zvuky – využití restaurací s předzahrádkami u parků, alejí, sadů apod.</li> <li>- Volit gastronomická zařízení v rámci plánované cesty</li> <li>- Dbát na kvalitu a chuťovou výraznost podávaných pokrmů a nápojů</li> <li>- Nápojové a jídelní lístky mít k dispozici v Braillovu písmu</li> <li>- U největších lákadel města umístit modely atrakce tak, aby byly dobře přístupné – např. k hlavnímu vchodu</li> <li>- V případě možnosti návštěvy kulturních akcí zpřístupnit zrakově postiženým prostory na jevišti – možnost ohmatání kulis a kostýmů</li> <li>- Při návštěvách památek umožnit přístup k vystaveným exemplářům</li> <li>- Konec trasy by se měl nacházet tam, odkud je snadné se dostat na nádraží</li> <li>- Cílení tras na poznávání pouze hmatem, sluchem, čichem a chutí</li> </ul>
<p><b><i>S někým bez handicapu</i></b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Využití veřejné dopravy jako dopravního prostředku</li> <li>- Lze využívat tras s přestupem</li> <li>- Zaměřit se i na zrakové vjemy, které využije zejména doprovod</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Možnosti složitějších tras</li> <li>- Popis trasy nemusí být detailní, lze se orientovat dle vizuálních záchytných bodů</li> <li>- Vhodné využití plastických map, ale lze využívat i materiály v tištěné podobě</li> <li>- Při návštěvách turistických cílů zpřístupnit vystavené exempláře</li> <li>- Využití gastronomických zařízení na plánované trase</li> <li>- Využití jídelních lístků v Braillovu písmu</li> <li>- Možnost přecházet rušnější křižovatky</li> <li>- Návštěva více atraktivit ve stejném časovém období</li> </ul>
<b><i>Využiji profesionální doprovod zajištěný cílovou destinací</i></b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Finanční spoluúčast návštěvníka</li> <li>- Využívání zejména osobní dopravy (auto, mikrobus)</li> <li>- Možnost návštěvy veřejnosti nepřístupných míst cílených na vnímání sluchem a čichem</li> <li>- Návštěva míst v různé vzdálenosti</li> <li>- Vyškolený personál na práci se zrakově postiženými</li> <li>- Využívání jídelních lístků v Braillovu písmu</li> <li>- Možnosti přizpůsobení tras dle požadavků zákazníků</li> </ul>

Zdroj: Vlastní zpracování

#### 4.7.1 Konkrétní návrhy na vylepšení stávající situace – aplikace na město Plzeň

V poslední části práce budou opět ve třech rovinách sestaveny možnosti prohlídkových tras, jež budou v prvních dvou rovinách podpořeny návrhy hmatových map. Varianta „Využiji profesionální doprovod, zajištěný cílovou destinací, není podpořen hmatovými mapami z důvodu, že je zajištěn doprovod, který destinaci zná a zrakově postižený tak nepotřebuje znát podrobné orientační body.

##### **Varianta „Pojedu sám“**

Dopravní dostupnost Plzně je velice dobrá. Nejlepší spojení ze všech směrů je samozřejmě vlakem. Po výstupu z vlaku lze použít povelový vysílač, jenž dovede turisty

až ke vstupu do podchodu. Pokud se vám podaří, ucítíte vůni pivovaru, která vás bude doprovázet celou prohlídkou města. Po sestoupení ze schodů se dáme vpravo směrem do Šumavské ulice. Po výstupu z podchodu narazíte na silnici s přechodem, jež je umístěna přímo naproti průchodu. Po přejítí silnice je nutné odbočit vlevo a přejít další silnici. Přechodové místo je zřetelné díky snížení obrubníků. Poslední přechod je asi po 15m chůze rovně a je osazen ozvučenými semaforey. Hned za přechodem je nutné odbočit vpravo a po 15m je nástupní stanice tramvaje č. 1 a 2. Obě tyto linky mají zastávku u náměstí Republiky. Interval obou linek je zhruba 6 minut v pracovní dny a 8 minut o víkendech a státních svátcích. Tramvají popojedete 2 stanice a vystoupíte na zastávce „Náměstí Republiky“.

Po výstupu z tramvaje pokračujte ve směru jízdy asi 10 metrů, až narazíte na přechod, za nímž se dáte vlevo, kde se nachází snížený obrubník. Bohužel zde není přechod pro chodce, takže je nutné dbát zvýšené opatrnosti. V současné době se již nacházíte na středové ploše náměstí Republiky. K orientaci lze využít rozdílnosti v povrchu náměstí. Na náměstí jsou položeny dva druhy dlažebních kostek, situovaných do pravidelných čtverců (menší kostky s většími spárami) a obdélníků (větší kostky s nepatrnými spárami). Tyto dva druhy kostek jsou rozeznatelné pomocí hole.

Hned za přechodem pokračujte rovně po malých kostkách. Přejdete-li dvě pole malých kostek, narazíte na jednu ze tří kašen. Tato kašna znázorňuje anděla. Kašna je zlatá má tvar písmene T a disponuje dvěma proudy vody. Z každé strany kašny jsou pak dvě kulaté nádoby, do kterých teče voda. Nádoby i chrlič jsou přístupné z bezprostřední blízkosti a lze hmatem odlišit materiály, ze kterých jsou zhotoveny. U kašny se můžete posadit a poslouchat zvuk tekoucí vody. Jsou zde patrné zvuky aut jezdících po silnici z dlažebních kostek a také zvuk tramvají, které křižují náměstí.

Za kašnou přejdete další 4 pole, dáte se vpravo, až narazíte na katedrálu sv. Bartoloměje. V tuto chvíli se nacházíte přímo u plzeňského andělíčka. Andělíček se nachází na mříži umístěné na katedrále. Toho „pravého“, která vám splní přání, najdete jednoduše podle hmatu. Jediný je zcela hladký a nelze rozeznat strukturu obličeje. V zimních měsících jsou ostatní andělíčky doplněni o pletené čepičky a šálky.

Z levé strany obejdete katedrálu, po 5 polích malých kostek dojdete k odlitému modelu náměstí, jež si můžete ohmatat. Na modelu stojí za povšimnutí kašny, které jsou inspirované motivy z plzeňského znaku, morový sloup, katedrála sv. Bartoloměje nebo plzeňská renesanční radnice. Směr, kterým prohlídka pokračuje, poznáte podle odlišné struktury podstavce modelu.

Pokud přejdete 3 pole malých kostek, najdete po pravé straně vstup do katedrály sv. Bartoloměje. Velké vstupní dveře jsou vstupem přímo do katedrály, kde je vynikající akustika. Lze se posadit do dřevěných lavic a vnímat zvuky katedrály. Vpravo od hlavního vchodu jsou tři schody, nad nimiž se nachází vstup do věže katedrály. Schodiště se po 2/3 cesty mění z betonového na dřevěné. Ve vnitřním prostoru věže jsou na zdech umístěny přibližné plastiky okolí. Po vstupu na vnější ochozy věže lze vnímat povětrnostní podmínky.

Při výstupu z katedrály půjdete rovně, dokud nenarazíte na obrubník. V této chvíli odbočíte vpravo a podél obrubníku dojdete až na přechod, který je opět označený sníženým obrubníkem. Za přechodem odbočíte vpravo a po 10 krocích hned vlevo podél domu. Následuje chůze rovně podél zástavby. Trasa bude v polovině přerušena jednou silnicí, která není příliš frekventovaná a není na ní namalovaný přechod. Na konci zástavby se dáte vlevo a pokračujete opět kolem zástavby, která končí asi po 100 metrech. Přejdete rovně pěší zónu, až narazíte na budovu Právnické fakulty Západočeské univerzity, dáte se vpravo a podél budovy dorazíte opět až na konec zástavby, kde přejdeme další silnici. Za křižovatkou přejdete vlevo na protější chodník a pokračujete vlevo. Po pravé straně je zatravněná plocha, na které se asi po 20 krocích nachází maketa dalších dvou památek. Tentokrát se jedná o Velkou Synagogu v Plzni, která se pyšní tím, že je 2. největší v Evropě a 3. největší na světě a dále plzeňské divadlo J. K. Tyla postavené v secesním slohu. Další směr prohlídky opět určí odlišná struktura podstavce. Při vstupu do Sadového okruhu si můžete všimnout pozvolna utichajícího hluku aut a zesilující zvuky ptáků, šustění stromů a zvuk tekoucí vody kašen. V jarních a letních měsících lze také cítit vůni kvetoucích květin a stromů.

Zhruba po 300 metrech se nachází restaurant 12°, jež je označený povelovým vysílačem. Sednout si můžete na předzahrádku, která je umístěna v sadovém okruhu a dát si můžete pravý Pilsner Urquell – světlý nepasterizovaný ležák nebo třeba 12° Gambrinus – světlý nefiltrovaný ležák. Ochutnat můžete také Plzeňský guláš, který patří k typickým plzeňským jídlům a je jedinečný tím, že se jako jedna ze surovin používá pivo, samozřejmě to plzeňské.

Po krátkém odpočinku se vydáte z restaurace směrem vlevo, kde po 100 metrech narazíte na silnici, kterou přejdete a budete pokračovat stále rovně, až vás upoutá zvuk kašny, která se nachází před budovou Západočeského muzea. U kašny se dáte vlevo, kde začíná písková cesta, která vás dovede až k malé odbočce, u které se nachází socha Spejbla a Hurvínka, kterou si můžete díky její velikosti osahat.

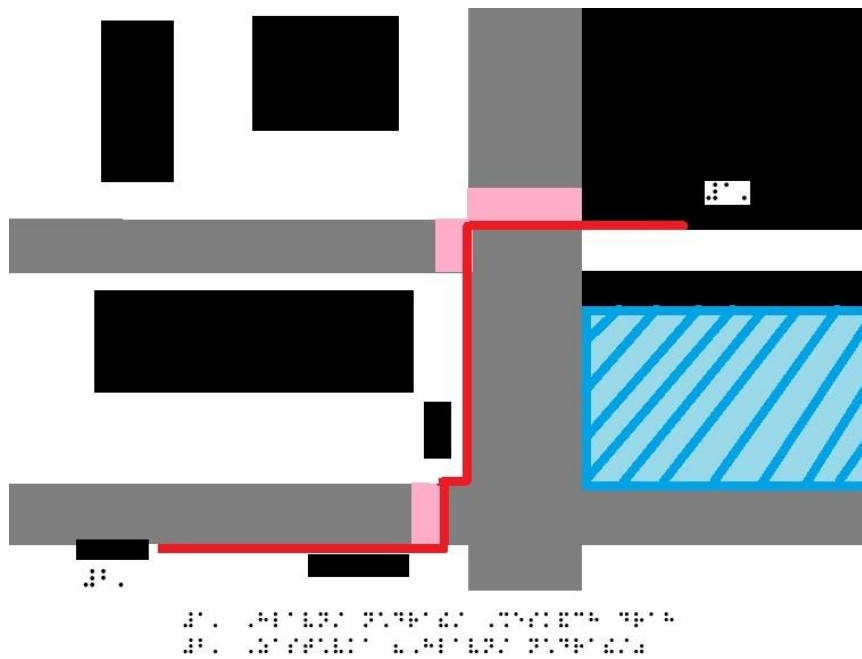
Dalším cílem je klidová zóna „Mlýnská strouha“ ke které se dostanete, když budete pokračovat stále stejným směrem od sochy Spejbla a Hurvínka. Přejdete jednu silnici a po 100 metrech druhou. Nyní se dáte vpravo a podél zástavby, jež zatáčí vlevo, se dostanete až ke vstupu do Mlýnské strouhy. Vchod je umístěn po levé straně. V parku se můžete na chvíli usadit a poslouchat zvuky kachen, labutí a samozřejmě zvuk uměle vytvořeného jezírka. Pokud budete pokračovat jedinou cestou, která vede rovně přes mlýnskou strouhu, dojdete průchodem až před fotbalový stadion FC Viktoria Plzeň. Za průchodem se dáte hned vpravo a po 100 metrech chůze po chodníku si můžete po levé straně před budovou Sokola prohlédnout makety vztahující se k nejrozšířenějším sportům v Plzni. Jedná se o fotbal, hokej a házenou. Na jednotlivých artiklech jsou Braillovým písmem popsány úspěchy jednotlivých týmů.

Cesta pokračuje stále rovně podél hlučné silnice, přes řeku Radbuzu, až se začne točit doleva a dovede vás až do areálu Plzeňského Prazdroje. Při průchodu pivovarskou branou půjdete pořád rovně, až narazíte po levé straně na schody, které vás dovedou až do návštěvnického centra pivovaru, ve kterém si můžete domluvit komentovanou prohlídku, na které můžete ochutnat suroviny, z nichž se vaří pivo. Prohlédnete si historické sklepy a na závěr v útrokách ležáckých sklepů ochutnáte pravou nefiltrovanou a nepasterizovanou Plzeň, kterou nelze ochutnat nikde jinde.

Po návštěvě pivovaru lze navštívit ještě restauraci Na Spilce, která je umístěna v areálu pivovaru (naproti návštěvnickému centru). Nyní už nás čeká pouze cesta na nádraží.

Z návštěvnického centra se dáme vpravo (pokud navštívíte restauraci Na Spilce, tak se dáte vpravo) za pivovarskou branou půjdete mírně doprava a po levé straně se nachází schody na lávku, přes kterou přejdete kolem hotelu Angelo pořád rovně, až dojdete k silnici, za kterou už se nachází průchod na nádraží.

Obrázek 1: Návrh orientační hmatové mapy Hl. nádraží Českých drah - tramvajová zastávka „Hlavní nádraží“



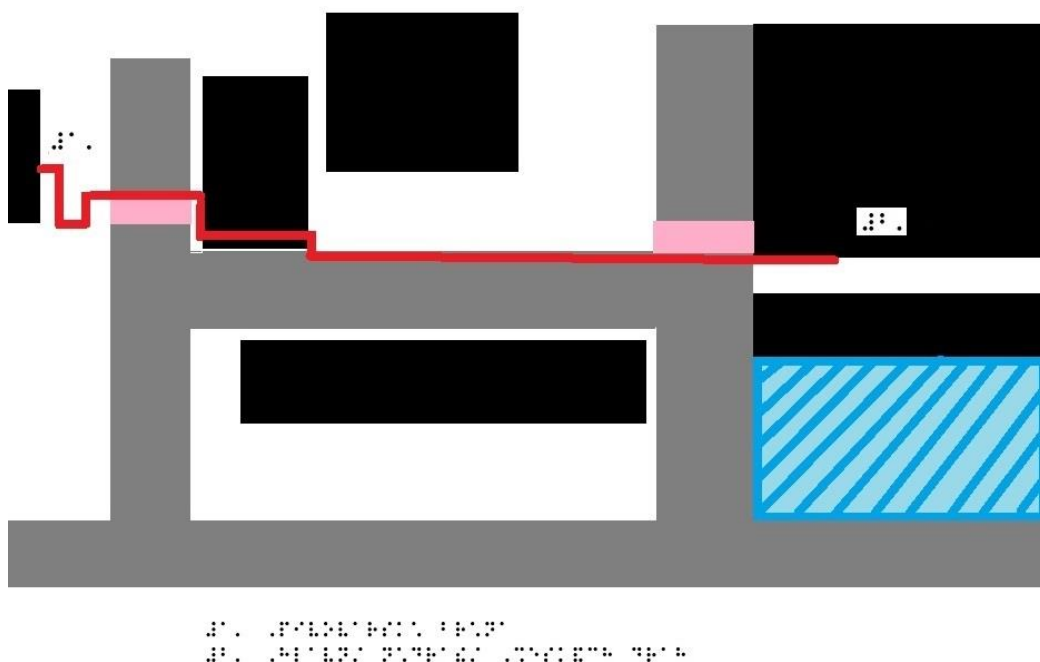
Zdroj: Vlastní zpracování

Obrázek 2: Návrh orientační hmatové mapy - Prohlídka centra Plzně



Zdroj: Vlastní zpracování

Obrázek 3: Orientační hmatová mapa od pivovaru k vlakovému nádraží



Zdroj: Vlastní zpracování

Na výše uvedených obrázcích jsou vytvořeny náčrty hmatových map, na kterých jsou zobrazeny:

- domy jako černé plochy, které mají v plastické mapě podobu zvýšené hrubé pravidelné struktury
- parky a travnaté plochy zeleně, které mají v plastické mapě podobu zvýšené hrubé nepravidelné struktury
- růžově přechody a podchody silnic, které mají v plastické mapě podobu vroubkovaných pásků
- cílová místa jako čísla v Braillovu písmu
- trasa jako červená linka, která je v plastické mapě znázorněna jako tenká hladká linka
- restaurace jako modré kolečko, které je v plastické mapě znázorněno jako vystouplé hladké kolečko
- parkoviště jako bílo modrá pruhovaná plocha, znázorněná v plastické mapě jako širší hladké pruhy ve čtverci
- šedá linka jako obrubníky v prostoru, jež je v plastické mapě znázorněna jako propadlá tenká linka



- a šedé plochy jako hlavní silnice, které jsou v plastické mapě znázorněny jako přerušovaná čára v trojitě řadě.

### **Varianta „Pojedu s někým bez handicapu“**

Trasa začíná u Hlavního nádraží Českých drah, odkud se vydáte přes průchod na Šumavskou ulici a přes silnici pořád rovně k hotelu Angelo. Zde přejdete lávku nad Rokycanskou třídou, až se dostanete do areálu Plzeňského Prazdroje.

V Plzeňském Prazdroji můžete navštívit návštěvnické centrum a zakoupit si vstupenky na komentovanou prohlídku pivovaru. Na prohlídce lze ochutnat suroviny využívané k výrobě piva a pro plnoleté návštěvníky je v místních ležáckých sklepích připravena ochutnávka jedinečného nepasterizovaného a nefiltrovaného ležáku. Po prohlídce lze navštívit restauraci Na Spilce, která se nachází přímo v prostorách pivovaru.

Pivovarskou bránou opustíte pivovar a dáte se po chodníku mírně doprava kolem hlavní silnice, přes most přes řeku Radbuzu. Za mostem je po pravé straně umístěna před budovou Sokola interaktivní dotyková tabule k projektu „Čistá Plzeň“. Nedaleko tabule jsou umístěny makety puku, fotbalového a házenkářského míče, jakožto atributů plzeňských sportů. Na těchto předmětech jsou vyraženy úspěchy jednotlivých týmů v Braillovu písmu i v černotisku.

Pokračujete-li dál, po pravé straně uvidíte fotbalový stadion a zhruba na jeho úrovni odbočíte vlevo do průchodu a podejdete hlavní silnici. V tu chvíli se ocitnete v klidové zóně vytvořené přímo v centru města. Můžete zde narazit na kachny, labuť a různé druhy ryb, které jsou vysazeny u místního jezírka. V jezírku se nachází lekníny a další vodní rostliny, které společně se stromy dotváří příjemnou atmosféru. Z Mlýnské strouhy se dáte stále rovně na most, za kterým vstoupíte do sadového okruhu, který je od jara do podzimu ozdoben různými druhy květin.

Pokračujte rovně Šafaříkovými sady. Zhruba v polovině cesty je po levé straně socha Spejbla a Hurvínka, kterou si lze ohmatat. Na konci Šafaříkových sadů uvidíte fontánu, která v létě působí velmi příjemně jak na pohled, tak na poslech. U této fontány se nachází i Západočeské muzeum, v němž můžete vidět ve stálých expozicích výstavu zbrojnice, porcelánu nebo výstavu věnovanou archeologii a historii Plzeňského kraje.

Od muzea se dáte vpravo a pokračujete Kopeckého sady rovně. Přejdete silnici u České spořitelny, až dojdete před restaurant 12°, kde si můžete příjemně odpočinout a občerstvit se třeba Plzeňským pivem a typickým Plzeňským gulášem. Výborně lze využít předzahrádku restaurace, na které můžete nasávat atmosféry parku, která je podpořena

zpívajícími ptáky, rozkvetlými rostlinami a také malou fontánou umístěnou uprostřed parku.

Po krátké pauze pokračujte dál sadovým okruhem. Můžete si prohlédnout čtyřhrannou meteorologickou stanici, na které je z jedné strany barometr, vlhkoměr a teplota, na straně druhé přesný čas, na straně třetí zobrazení aktuální noční oblohy a na straně poslední jsou vypsány jednotlivé nadmořské výšky Plzně. Přímo naproti stanici, je socha Martina Kopeckého, jež byl významným purkmistrem města Plzně. Pokračujete-li dál sady, minete sochu Josefa Františka Smetany, jež byl nazýván lidumilem a učitelem národa.

Dále po levé straně minete divadlo J. K. Tyla, jemuž se mezi Plzeňany říká také Velké divadlo. V parku pod divadlem najdete maketu divadla a také Velké synagogy stojící nedaleko divadla. Poté pokračujte ještě asi 50 metrů rovně, až dojdete na křižovatku, na které se dáte vpravo směrem na náměstí Republiky.

Na náměstí se nachází 3 kašny inspirované plzeňským znakem. Vedle katedrály sv. Bartoloměje stojí model náměstí, který lze osahat. Jsou zde znázorněny již zmíněné kašny, plzeňská radnice či katedrála sv. Bartoloměje.

Při vstupu do katedrály sv. Bartoloměje lze obdivovat gotickou architekturu a vynikající akustiku katedrály. V čele katedrály je umístěna plzeňská Madona, která údajně léčila nemocné a polepšovala hříšné. Při výstupu na nejvyšší kostelní věž v České republice, na kterou vede z 2/3 betonové a z 1/3 dřevěné schodiště, je zprostředkován výhled pomocí plastických map umístěných uvnitř věže. Venku na ochozech můžete vidět za dobré viditelnosti poměrně daleko. Téměř za každého počasí lze pocítovat vítr.

Po prohlídce náměstí pojedete městskou hromadnou dopravou do Techmania science centra. Na náměstí Republiky nastoupíte do tramvaje č. 1 (směr Slovany) nebo do tramvaje č. 2 (směr Světovar) a dojedete na zastávku „Hlavní nádraží“. Zde vystoupíte, půjdete asi 20 metrů po směru jízdy, až dojdete ke světelnému přechodu. Vpravo přejdete přechod a půjdete mírně doleva a rovně dokud nedojdete na zastávku. Přestoupíte na trolejbus č. 15 (směr Borská Pole), který Vás doveze až před Techmania Science Centre. Zde si můžete projít hned několik expozic, které rozvíjí vztah k vědě a technice. Zde je důležitá asistence vidícího člověka, protože jsou exponáty rozmístěny na velké ploše bez záchytných bodů. Téměř všechny exponáty lze osahat a vyzkoušet lze několik pokusů. Můžete na vlastní kůži zažít například rychlost větru či tlak vodního sloupce. Po ukončení prohlídky se dostanete zpět na nádraží nebo do centra opět trolejbusem č. 15.





Na výše uvedených obrázcích jsou vytvořeny náčrty hmatových map, na kterých jsou zobrazeny:

- domy jako černé plochy, které mají v plastické mapě podobu zvýšené hrubé pravidelné struktury
- parky a travnaté plochy zeleně, které mají v plastické mapě podobu zvýšené hrubé nepravidelné struktury
- růžově přechody a podchody silnic, které mají v plastické mapě podobu vroubkovaných pásků
- cílová místa jako čísla v Braillovu písmu
- trasa jako červená linka, která je v plastické mapě znázorněna jako tenká hladká linka
- restaurace jako modré kolečko, které je v plastické mapě znázorněno jako vystouplé hladké kolečko
- parkoviště jako bílo modrá pruhovaná plocha, znázorněná v plastické mapě jako širší hladké pruhy ve čtverci
- šedá linka jako obrubníky v prostoru, jež je v plastické mapě znázorněna jako propadlá tenká linka
- a šedé plochy jako hlavní silnice, které jsou v plastické mapě znázorněny jako přerušovaná vystouplá čára v trojitě řadě.

### ***Varianta „Využijí profesionální doprovod zajištěný cílovou destinací“***

Vyškolený průvodce vás nebo vaši skupinu zrakově postižených vyzvedne na sjednaném místě, obvykle na autobusovém či vlakovém nádraží automobilem či mikrobusem. Vzhledem k invaliditě přepravovaných osob, není problém s bezplatným parkováním v blízkosti památek a turistických cílů.

První cesta povede do Plzeňského Prazdroje, kde můžete navštívit stálou expozici věnovanou zejména výrobě piva. Lze zde ochutnat suroviny, ze kterých se plzeňské pivo vaří a seznámit se s procesem výroby piva. Pro plnoleté návštěvníky je v ležáckých sklepích připravena ochutnávka nefiltrovaného a nepasterizovaného ležáku, jež lze ochutnat pouze na tomto místě. V případě zájmu lze po prohlídce navštívit typicky Plzeňskou hospodu Na Spilce.

Po návštěvě pivovaru se přesunete do centra města, kde navštívíte katedrálu sv. Bartoloměje vč. věže, na které si můžete prohlédnout plastické mapy okolí a průvodce vás, může přiblížit aktuální výhled z věže. Vedle katedrály si můžete prohlédnout haptický model náměstí, doplněný o výklad průvodce.

Dále se přesunete do prostoru mezi Velkou Synagogou a divadlem J. K. Tyla, kde si opět můžete ohmatat modely těchto staveb a vyslechnout si výklad průvodce.

Cestou přes sadový okruh, ve kterém lze prozkoumat místní výsadbu a sochy umístěné v parku, můžete zavítat do restaurace 12°, ve které lze využít předzahrádky v příjemném prostředí sadového okruhu, ve kterém se nachází mnoho stromů, ptáků a je zde také malá fontána doplňující atmosféru zvuk proudy tekoucí vody. Můžete se ovšem s průvodcem domluvit a navštívit jinou plzeňskou restauraci dle vlastního výběru.

V sadovém okruhu lze ještě posedět u fontány před Západočeským muzeem, které je možné také navštívit. Dalším cílem je socha Spejbla a Hurvínka, kterou si ohmatáte jako poslední věc v centru města.

Následuje jízda do Loosových interiérů, které jsou architektonicky výjimečné, a lze zde poznat, jak bydleli významní plzeňští lidé v 30. letech 20. století. Po prohlídce se přesunete do Techmania Science centra, které se nachází nedaleko Loosových interiérů.

V Techmanii vás provede průvodce, který vám pomůže prozkoumat místní exponáty a pomůže vám vyzkoušet si na vlastní kůži hned několik pokusů, mezi které patří například zkouška tlaku vody působící na dlaň nebo zkoušení síly větru před umělým fukarem. Po návštěvě Techmanie lze navštívit prostory Škodových závodů, kde lze nasát atmosféru průmyslové Plzně.

Posledním navštíveným místem jsou bolevecké rybníky, kde lze završit příjemnou procházkou v přírodě zasazené nedaleko centra města celodenní návštěvu Plzně. Po ukončení prohlídky budou návštěvníci převezeni opět na domluvené místo.

Celá prohlídka může být přizpůsobena vašim požadavkům a můžete navštívit pouze to, co chcete vy.

## 5. ZÁVĚR

Cílem práce bylo zjistit stav aktuální situace v rámci podpory zrakově postižených ze strany měst a neziskových informací prostřednictvím dotazníkového šetření. V návaznosti na přechozí bylo dalším cílem zjistit, jak podporu krajů a neziskových organizací vnímají zrakově postižení a jaké problémy a situace jsou zrakově postiženým v městech nepřijemné.

Z provedeného výzkumu zejména u zrakově postižených bylo vycházeno v návrhové části. Byly zohledňovány problémy vnímané zrakově postiženými a navržené produkty jim byly tzv. ušity na míru.

Navržené produkty kladou důraz na využívání zejména hmatových, sluchových, čichových a chuťových smyslů, které jsou u zrakově postižených mnohem víc vyvinuté a jsou tak prostředníky pro poznání různých věcí, jež se ve městech nacházejí. Čím závažnější zrakové postižení je, tím intenzivnější prožitek nastává při využívání ostatních smyslů. Je zde zohledněna také různá možnost cestování. Byly voleny 3 možnosti návštěvy a to pojedou sám, pojedou s někým, využiji profesionální doprovod zajištěný cílovou destinací. Tyto možnosti jsem volila zejména proto, že většina zrakově postižených chce být nezávislá, ale zároveň ráda cestuje s přáteli a to vidícími i nevidomými.

Během práce byli konzultováni postupy práce se zrakově postiženými, které byli jistě přínosné k užitečnosti práce. Návrhy hmatových map pak byly inspirovány existujícími mapami pro zrakově postižené zejména z toho důvodu, aby do konceptu nebylo zahrnuto příliš mnoho struktur, které zrakově postižené ve finální fázi pouze zmátnou.

Aplikace návrhové části je přizpůsobena tak, aby se dala využít zejména v krajských městech, jež nabízí zpravidla mnoho atraktivit, které nejsou, jak už bylo řečeno, přizpůsobené zrakově postiženým a zároveň krajská města obvykle disponují lepší finanční vybaveností než města malá.

## I. SUMMARY AND KEY WORDS

The aim of the work is the analysis of current municipal supply for visually handicapped people, the subsequent formulation of the conclusions of the analysis and presentation of proposals for improvements.

The work is based on the in-depth study of literature and sources, the definition of the studied area, the analysis of the current municipal supply for the visually handicapped people and the actual survey of the visually handicapped people. The conclusion includes proposals to improve the current situation.

A significant part of the work detects the needs and desires of the visually handicapped people, which was carried out by a questionnaire. The analysis of the current situation was performed on the basis of the questionnaire survey at all regional offices in the Czech Republic and in several non-for-profit organizations. According to the detected results possibilities of further aid to visually handicapped people in the Pilsen region are suggested.

Keywords: municipal supply, the visually impaired, Pilsen region



## II. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

### **Publikace**

Bedrnová, E., Nový, I., & kol. (2004). *Psychologie a sociologie řízení*. Praha: Management Press

Cakirpaloglu, P. (2012). *Úvod do psychologie osobnosti*. Praha: Grada Publishing.

Čálek, O. & kol. (1986). *Vývoj osobnosti zrakově těžce postižených*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství

Edwards, M. (2007). *Regional and Urban Economics and Economic Development: Theory and Methods*. New York: Auerbach Publications

Eisertová, J., & Švestková, R. (2012). *Problematika nestátních neziskových organizací ve vztahu ke zdravotně sociální oblasti*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta

Foret, M., Procházka, P. & Urbánek T. (2003). *Marketing – základy a principy*. Brno: Computer Press\*

Grospič, J., Louda, T., & Vostrá, L. (Eds.). (2007). *Územní samospráva v České republice a Evropě*. Plzeň: Aleš Čeněk

Hamadová, P., Květoňová, L., & Nováková, Z. (2007). *Oftalmopedie*. Brno: Paido

Hesková, M. & kol. (2006). *Cestovní ruch pro vyšší odborné a vysoké školy*. Praha: Fortuna

Jakubíková, D. (2008) *Strategický marketing. Strategie a trendy*. Praha: Grada Publishing

Jůzlová, J., Kočí, A., & Špetláková, N. (2005). *Česko*. Praha: Euromedia Group.

- Kotler, P. & Armstrong, G. (2009). *Principles of Marketing*. Upper Saddle River, N.J.: Prentice Hall
- Koudelka, Z. (2000). *Obce a kraje*. Praha: Linde Praha.
- Kozel, R. (2006). *Moderní marketingový výzkum: nové trendy, kvantitativní a kvalitativní metody a techniky, průběh organizace, aplikace v praxi, přínosy a možnosti*. Praha: Grada Publishing
- Kozel, R., Mynářová, L. & Svobodová, H. (2011). *Moderní metody a techniky marketingového výzkumu*. Praha: Grada Publishing
- Kozel, R., Mynářová, L. & Svobodová, H. (2011). *Moderní metody a techniky marketingového výzkumu*. Praha: Grada Publishing
- Malá, V. (2002). *Základy cestovního ruchu*. Praha: VŠE
- Merkunová, A., & Orel, M. (2008). *Anatomie a fyziologie člověka pro humanitní obory*. Praha: Grada Publishing.
- Orieška, J. (1999). *Technika služeb cestovního ruchu*. Praha: Idea servis
- Orieška, J. (2010). *Služby v cestovním ruchu*. Praha: Idea servis
- Peková, J. (2011). *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer ČR
- Průcha, P. (2004). *Veřejná správa a samospráva*. Praha: Veřejná škola aplikovaného práva.
- Schindlerová, O. (2007). *Na ruce si nevidím: praktické dovednosti pro život se zrakovým postižením*. Praha: Okamžik
- Toth, P. (1998). *Ekonomika měst a obcí*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze

Vajdová, T. (2003). *Zpráva o neziskovém sektoru v České republice*. Praha: Rada vlády pro NNO

Vítková, M. (1992). *Kapitoly z úvodu do speciální pedagogiky*. Brno: Masarykova univerzita.

Votava, J. (Eds.). (2003). *Ucelená rehabilitace osob se zdravotním postižením*. Praha: Karolinum.

Zamazalová, M., & kol. (2010). *Marketing. 2. přepracované a doplněné vydání*. Praha: C. H. Beck

### **Elektronické zdroje dat**

Bubeníčková, H. (2015). *E-bariéry osob se zdravotním postižením*. Dostupné z: <http://www.sons.cz/docs/e-bariery/>

Bubeníčková, H., Karásek, P., & Pavlíček R (2012). *Kompenzační pomůcky pro uživatele se zrakovým postižením*. Dostupné z: <http://pomucky.blindfriendly.cz/pomucky-pro-usnadneni-mobility.html#612>

Metodická podpora regionálního rozvoje. (??) *Regiony a regionalizace*. Dostupné z: [http://www.regionálnírozvoj.cz/index.php/regiony\\_red.html](http://www.regionálnírozvoj.cz/index.php/regiony_red.html)

Národní ústav odborného vzdělávání. (2008). *Územně správní členění České republiky*. Dostupné z: <http://www.nuov.cz/informace-o-uzemne-spravnim-cleneni-ceske-republiky>

Pavlečka, V. (2008). *Úvod do problematiky marketingu*. Dostupné z: [http://www.m-journal.cz/cs/marketing/uvod-do-marketingu/uvod-do-problematiky-marketingu\\_\\_s299x386.html](http://www.m-journal.cz/cs/marketing/uvod-do-marketingu/uvod-do-problematiky-marketingu__s299x386.html)

**Právní přepisy:**

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích

Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti

### III. SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK

#### Seznam obrázků

Obrázek 1: Návrh orientační hmatové mapy Hl. nádraží Českých drah - tramvajová zastávka „Hlavní nádraží“ .....	50
Obrázek 2: Návrh orientační hmatové mapy - Prohlídka centra Plzně .....	50
Obrázek 3: Orientační hmatová mapa od pivovaru k vlakovému nádraží.....	51
Obrázek 4: Návrh hmatové mapy Hlavní nádraží Českých drah – pivovar .....	54
Obrázek 5: Návrh hmatové mapy prohlídkové trasy centra města .....	54
Obrázek 6: Návrh hmatové mapy Hlavní nádraží – Pařížská.....	55
Obrázek 7: Návrh hmatové mapy zastávka Techmania - Techmania Science Centre ...	55

#### Seznam tabulek

Tabulka 1: Mezinárodní klasifikace zrakového postižení dle Světové zdravotnické organizace, 10. revize .....	10
Tabulka 2: Znak služby .....	18
Tabulka 3: Podpora zrakově postižených ze strany neziskových organizací .....	24
Tabulka 4: Podpora zrakově postižených ze strany kraje .....	28
Tabulka 5: Dotazníkové šetření u zrakově postižených.....	31
Tabulka 6: Odlišnosti vnímání města .....	37
Tabulka 7: Vnímání Plzně zrakově postiženými.....	39
Tabulka 8: Možnosti návštěvy cílového místa .....	43
Tabulka 9: Konkrétní návrhy na vylepšení stávající situace .....	44

## IV. SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Dotazník pro krajské úřady

Příloha 2: Dotazník pro neziskové organizace

Příloha 3: Dotazník pro zrakově postižené

## V. PŘÍLOHY

### **Příloha 1: Dotazník pro krajské úřady**

*Dobrý den,  
jmenuji se Magdaléna Šiková a jsem studentkou Ekonomické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. V současné době píší bakalářskou práci na téma „Municipální nabídka pro zrakově postižené“. Byla bych moc ráda, kdybyste mi věnovala asi 10 minut Vašeho času a vyplnila mi dotazník, který mi pomůže analyzovat současnou situaci v oblasti podpory zrakově postižených ze strany kraje. V dotazníku se zajímám především o realizované projekty, které podporují zrakově postižené. Pevně věřím, že tento průzkum pomůže vylepšit stávající situaci této problematiky.*

*Děkuji Vám za Váš čas*

#### **1. Zabýváte se podporou zrakově postižených občanů?**

- a) Ano
- b) Ne

Pokud jste zvolili odpověď ne, pokračujte otázkou číslo 3

#### **2. Tato podpora je z oblasti (vyberte jednu či více možností):**

- a) Finanční
- b) Nefinanční

#### **3. Podporujete zaměstnanost zrakově postižených?**

- a) Ano
- b) Ne

Pokud je vaše odpověď ne, pokračujte otázkou č. 5

#### **4. Jakým způsobem podporujete zaměstnanost zrakově postižených?**

**5. Realizujete konkrétní programy finanční či nefinanční podpory? (pokud jste odpověděli ne, pokračujte otázkou č. 9)**

- a) Ano
- b) Ne

**6. Napište konkrétní programy podpory a stručně je charakterizujte.**

**7. Jaké jsou vaše zkušenosti s výše uvedenými programy. (prosím uveďte klady i zápory těchto programů)**

**8. Chtěli byste zmíněné programy nějakým způsobem vylepšit či inovovat? (pokud je vaše odpověď ne, pokračujte otázkou č. 9)**

- a) Ano
- b) Ne

**9. Jakým způsobem byste chtěli tyto programy vylepšit či inovovat?**

**10. Zřizuje váš krajský úřad nějaké středisko, zaměřené na podporu zrakově postižených.**

- a) Ano
- b) Ne



**11. Připravujete nějaké nové projekty pro zrakově postižené? (pokud jste odpověděli ne, pokračujte otázkou č. 13)**

- a) Ano
- b) Ne

**12. Čeho se připravované projekty budou týkat?**

**13. Kraj:**

- a) Hlavní město Praha
- b) Středočeský kraj
- c) Jihočeský kraj
- d) Plzeňský kraj
- e) Karlovarský kraj
- f) Ústecký kraj
- g) Liberecký kraj
- h) Královehradecký kraj
- i) Pardubický kraj
- j) Kraj Vysočina
- k) Jihomoravský kraj
- l) Olomoucký kraj
- m) Moravskoslezský kraj
- n) Zlínský kraj

## **Příloha 2: Dotazník pro neziskové organizace**

*Dobrý den,*

*jmenuji se Magdaléna Šíková a jsem studentkou Ekonomické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. V současné době píší bakalářskou práci na téma „Municipální nabídka pro zrakově postižené“. Byla bych moc ráda, kdybyste mi věnovali asi 10 minut Vašeho času a vyplnili mi jednoduchý dotazník, který je anonymní a pomůže mi analyzovat současnou situaci v oblasti podpory zrakově postižených.*

*Děkuji Vám za Váš čas strávený nad tímto dotazníkem.*

### **1. Zabýváte se podporou zrakově postižených občanů?**

- a) Ano
- b) Ne

Pokud jste zvolili odpověď ne, pokračujte otázkou číslo 13.

### **2. Na jakou skupinu zrakově postižených se zaměřujete?**

- a) Středně slabozrací
- b) Silně slabozrací
- c) Lidé s těžce slabým zrakem
- d) Lidé s praktickou slepotou
- e) Lidé s úplnou slepotou

### **3. Tato podpora je z oblasti (vyberte jednu či více možností):**

- a) Finanční
- b) Nefinanční

### **4. Podporujete zaměstnanost zrakově postižených?**

- a) Ano
- b) Ne

Pokud je vaše odpověď ne, pokračujte otázkou č. 6

### **5. Jakým způsobem podporujete zaměstnanost zrakově postižených?**

**6. Realizujete konkrétní programy finanční či nefinanční podpory?**

- a) Ano
- b) Ne

(pokud jste odpověděli ne, pokračujte otázkou č. 13)

**7. Napište konkrétní programy podpory a stručně je charakterizujte.**

**8. Jaké jsou vaše zkušenosti s výše uvedenými programy.**

(prosím uveďte klady i zápory těchto programů)

**9. Chtěli byste zmíněné programy nějakým způsobem vylepšit či inovovat?**

- a) Ano
- b) Ne

(pokud je vaše odpověď ne, pokračujte otázkou č. 11)

**10. Jakým způsobem byste chtěli tyto programy vylepšit či inovovat?**

**11. Připravujete nějaké nové projekty pro zrakově postižené?**

- a) Ano
- b) Ne

(pokud jste odpověděli ne, pokračujte otázkou č. 13)

**12. Čeho se připravované projekty budou týkat?**

**13. Kdo je Vaším zřizovatelem?**

**14. Kde hledáte zdroje svého financování**

**15. Kraj:**

- a) Hlavní město Praha
- b) Středočeský kraj
- c) Jihočeský kraj
- d) Plzeňský kraj
- e) Karlovarský kraj
- f) Ústecký kraj
- g) Liberecký kraj
- h) Královehradecký kraj
- i) Pardubický kraj
- j) Kraj Vysočina

- k) Jihomoravský kraj
- l) Olomoucký kraj
- m) Moravskoslezský kraj
- n) Zlínský kraj

### **Příloha 3: Dotazník pro zrakově postižené**

*Dobrý den,*

*jmenuji se Magdaléna Šiková a jsem studentkou Jihočeské univerzity - Ekonomické fakulty. V současné době píši bakalářskou práci na téma „Municipální nabídka pro zrakově postižené“. Byla bych moc ráda, kdybyste mi věnovali asi 10 minut Vašeho času a vyplnili mi dotazník, který mi pomůže analyzovat současnou situaci zrakově postižených.*

*Děkuji Vám za Váš čas*

#### **1. Do jaké oční kategorie spadáte?**

- a) Střední slabozrakost
- b) Silná slabozrakost
- c) Těžce slabý zrak
- d) Praktická slepota
- e) Úplná slepota

#### **2. Jaké jsou Vaše zájmy – možnost 1 či více odpovědí**

- a) Sport
- b) Četba
- c) adrenalinové zážitky
- d) cestování
- e) gurmánské zážitky
- f) historie
- g) jiné: uveďte jaké:

#### **3. Jaké jsou pro Vás nejpříjemnější formy relaxace?**

**4. V jakém prostředí se cítíte nejlépe?**

**5. Setkali jste se někdy s tím, že někdo nerespektoval Vaše postižení při poznávání nových věcí nebo při orientaci v neznámém prostředí?**

- a) Ano
- b) Ne

Pokud je Vaše odpověď ne, pokračujte otázkou číslo 7.

**6. Jak často se setkáváte s tím, že nejste respektován/a?**

**7. Jakým způsobem se projevuje nerespektování Vaší osoby.**

**8. Přiřad'te hodnotu častosti – 1 nikdy, 2 – zřídka, 3- občas, 4 – často, 5 – velmi často**

- a) Problém s orientací na vlakových a autobusových nádražích?
- b) Problém při objednávání v restauraci.
- c) Problém s nefunkčností zvukových zařízení usnadňující orientaci ve městě (semafony, povelové vysílače apod.).
- d) Problém s orientací v cizím městě
- e) Problém s možností prohlédnutí z bezprostřední blízkosti (ohmatání)
- f) Problém poradit ze strany spoluobčanů
- g) Problém s orientací ve městě kvůli předzahrádkám restaurací
- h) Problém neoznačení výkopu či jiné stavební překážky
- i) Neochota personálu podat či přečíst důležité informace.
- j) Lidé mne při potížích ignorují
- k) Lidé se snaží pomoci v situacích, kdy to není potřeba
- l) Lidé mne svým jednáním dokáží dezorientovat

**9. Co Vás ve městě děsí, z čeho máte strach?**

**10. Kde získáváte nové informace?**

**11. Jaká je podpora města či kraje.**

- a) Žádná
- b) Téměř žádná
- c) Dostačující
- d) Výborná

**12. Uveďte oblasti podpory, které Vám chybí, nebo které Vám vyhovují:**

**13. Jaká je podpora neziskových organizací?**

- a) Žádná
- b) Téměř žádná
- c) Dostačující
- d) Výborná

**14. Uveďte oblasti podpory, které Vám chybí, nebo které Vám vyhovují:**

**15. Pobíráte invalidní důchod?**

- a) Ano
- b) Ne

Pokud je vaše odpověď ne, pokračujte na otázku číslo 17.

**16. Do jaké kategorie spadáte?**

- a) invalidita 1. stupně
- b) invalidita 2. stupně
- c) invalidita 3. stupně

**17. Jakou práci vykonáváte?**

**18. Jakou práci byste chtěl/a dělat?**

**19. Jste ochotný/á předávat své znalosti a zkušenosti druhým?**

**20. Setkali jste se někdy se službou ze strany města či neziskové organizace, kdy by vám byl nabídnut doprovod v neznámém prostředí?**

- a) Ano
- b) Ne

**21. Využili byste podobnou službu například při doprovodu na úřad, kulturní či společenskou akci?**

- a) Ano
- b) Ne

**22. Jste**

- a) Muž
- b) Žena



**23. Kolik je vám let?**

- a) 0-17
- b) 18-26
- c) 27-35
- d) 36-55
- e) 56 a více